

**Ontstaan en evolutie
van het
Piétrain-ras**

Deel 2

Deze brochure wordt u aangeboden door:

Vlaamse overheid
Departement Landbouw en Visserij
Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling

Varkens

Baron Ruzettelaan 1
8310 BRUGGE (ASSEBROEK)

Tel. 050/20 76 91
Fax. 050/20 76 59
E-mail Achiel.Tylleman@lv.vlaanderen.be

Ellipsgebouw – Toren B - Gelijkvloers
Koning Albert II-laan 35, bus 42
1030 BRUSSEL

Tel. 02/552 73 74
Fax. 02/552 73 51
E-mail Norbert.vettenburg@lv.vlaanderen.be

Uitgever

Vlaamse overheid
Departement Landbouw en Visserij
Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling

ELLIPSGEBOUW – 6de verdieping
Koning Albert II-laan 35, bus 40

1030 BRUSSEL

Website: www.vlaanderen.be/landbouw (rubriek “Documentatie / Publicaties”)

Inhoudstafel

1	Inleiding	99
2	Ontstaan van het ras	101
2.1	Kandidaat voorouders	
2.2	Zwartgeklepte varkens in Europa	
2.3	Zwartbonte varkens zijn niet altijd Piétrainvarkens	
2.4	Zwartbonte varkens in de jaren 1930	
2.5	Zwartbonte varkens in de periode 1945 - 1950	
2.6	Aankondiging van de eerste keuring voor Piétrain-beren	
3	Evolutie van het ras	115
3.1	Tekening van de standaard voor beer en zeug in 1953	
3.2	De stamvaders	
3.3	Enkele nationale kampioenen uit de beginperiode	
3.4	Enkele varkens met bijzonder kleurpatroon	
3.5	Beharing en pigmentering	
3.6	Espérance de la Sarte 8B3	
3.7	De huidige stressgevoelige Piétrain	
3.8	De stressresistente Piétrain	
4	Slachtvarkensprijskampen	131
4.1	Evolutie van de versnijdingsparameters per ras	
4.2	Relatie tussen groei en versnijdingsresultaten	
5	Inschrijvingen in het pig-book	135
5.1	Samenstelling van het eerste bestuur van het stamboek	
5.2	Chronologische lijst van de verantwoordelijke verenigingen	
5.3	Jaar van eerste inschrijving in het pig-book per provincie	
5.4	Regionale spreiding	
6	Verspreiding van Piétrain in het buitenland	147
7	Nut van het ras voor de actuele varkensproductie	151
8	Piétrain van andere landen en organisaties	155
9	Lijst van figuren, tabellen en foto's	159
10	Literatuurlijst	169
11	Contactpersonen van de Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling die betrokken zijn bij voorlichtingsactiviteiten	177

1 Inleiding

In deel 1 van de brochure over het ontstaan en de evolutie van het Piétrain-ras is op de beide thema's uit de titel reeds uitvoerig ingegaan, evenals op de evolutie van de economisch belangrijke parameters en van de Piétrain-stamboekactiviteiten.

Een onderzoek naar het ontstaan en de evolutie van het Piétrain-ras leverde een grote hoeveelheid randinformatie op – niet altijd relevant -, maar toch zeker voldoende boeiend om gebundeld te worden. Immers wij zijn er van overtuigd dat heel wat varkenshouders geboeid zijn door dit speciale varkensras, door zijn ontstaan en door zijn evolutie.

Wij kunnen met vrij grote zekerheid zeggen vanwaar het ras de kleur van zijn haarkleed haalde. De herkomst van de gespierdheid kan alleen maar verklaard worden door de bijzondere omstandigheden waarin het ras ontstond. Men mag aannemen dat de verschillende genen, verantwoordelijk voor gespierdheid, werden samengebracht vanuit verschillende rassen. Alleen in marktomstandigheden zoals die toen in de streek van Geldenaken voorkwamen, namelijk extra hoge prijzen voor meer gespierde karkassen, kon het ras blijven bestaan en zich verder ontwikkelen. Zonder logistieke en financiële tussenkomst of ondersteuning van enige organisatie, vereniging of overheid is dit varkenstype gedurende circa 30 jaar lokaal en op beperkte schaal in stand gehouden, om dan op zeer korte tijd vanaf de vijftiger jaren uit te breiden over gans België, Europa en de wereld.

Het bijzondere karakter van het Piétrain-ras werd bondig samengevat door Jones (1998) in het boek 'The genetics of the pig'. Hij schrijft: "The Piétrain may be described as the most interesting and controversial swinebreed in the 20th century" of vrij vertaald: "De Piétrain kan omschreven worden als het meest interessante en meest omstreden varkensras van de 20e eeuw".

Aan de hand van de gevonden afbeeldingen zullen wij trachten ons een idee te vormen over het ontstaan en de evolutie van het ras en van zijn verspreiding over de wereld. De kwaliteit van de gebruikte illustraties is niet altijd optimaal, waarvoor onze verontschuldiging. De reden voor deze mindere kwaliteit ligt in de kwaliteit van het papier waarop de originele foto's zijn afgedrukt.

Buiten deze illustraties wordt nog extra informatie gegeven over de resultaten van de slachtvarkensprijskampen, over de inschrijvingen in het pig-book met o.a. de evolutie van de spreiding over de provincies en de regio's. Bovendien bespreken de auteurs nog de verspreiding van het ras in het buitenland en het nut van het ras voor de actuele varkensproductie. Tenslotte worden enkele beelden getoond van Piétrain-bieren in andere landen en van andere organisaties.

Op het ogenblik van de redactie van deze beide brochures over het Piétrain-ras waren de auteurs nog federale ambtenaren van het Ministerie van Middenstand en Landbouw. Door de regionalisering van Landbouw op 1 januari 2002 en de eruit volgende volledige overheveling van Ontwikkeling naar de Gewesten, worden deze brochures nu uitgegeven door de [Vlaamse overheid](#).

Eerste druk : Januari 2002

ir. H. Pauwels
ir. N. Vettenburg

Aangepaste versie : Februari 2004

Layout, eindafwerking en contactpersoon bestelling van brochures:

Carine Van Eeckhoudt

[Vlaamse overheid](#)

[Departement Landbouw en Visserij](#)

[Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling](#)

Tel: 02/552 79 01

Fax: 02/552 78 71

E-mail: carine.vaneeckhoudt@lv.vlaanderen.be

Aansprakelijkheidsbeperking

Deze brochure werd door het Vlaams Gewest met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze brochure. De gebruiker van deze brochure ziet af van elke klacht tegen het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze brochure beschikbaar gestelde informatie. In geen geval zal het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze brochure beschikbaar gestelde informatie.

De informatie uit deze uitgave mag worden overgenomen mits bronvermelding.

2 Ontstaan van het ras

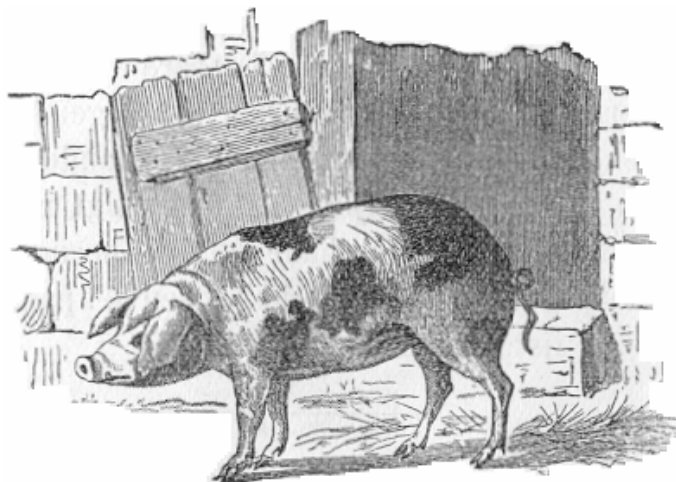
2.1 Kandidaat voorouders

Zoals reeds uitvoerig in deel 1 werd uiteengezet, zijn er heel wat verschillende rassen en invloeden die door diverse auteurs worden aangehaald als zijnde de oorsprong of mede-oorsprong van het Piétrain-ras.

Als mogelijke voorouders, in kruising met lokale rassen, worden aangehaald: de Berkshire, het Bayeux-varken, het Iberische varken, de Tamworth, de Groot Yorkshire en de Middle-White.

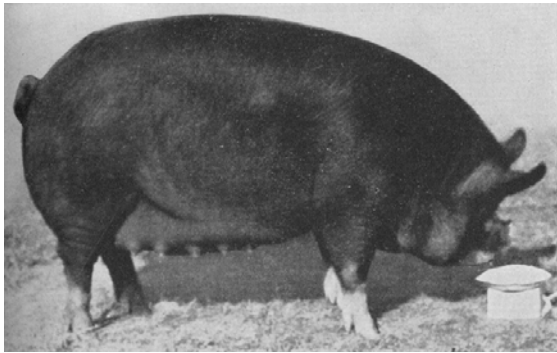
Alhoewel de ene hypothese misschien wel waarschijnlijker is dan de andere, kunnen wij toch stellen dat geen enkele zomaar uit te sluiten is. Elke hypothese geeft een al dan niet correcte verklaring voor het zwarte vlekkenpatroon maar geen enkele geeft een verklaring voor de uitbundige gespierdheid van het Piétrain-ras. Met de hiernavolgende afbeeldingen wordt getracht een overzicht te geven van de kandidaat-voorouders van de Piétrain. De foto's en afbeeldingen werden steeds gekozen uit publicities uit de eerste helft van de twintigste eeuw. Immers de rassen die destijds een rol zouden gespeeld hebben bij het ontstaan van de Piétrain, hebben ondertussen ook hun eigen evolutie gekend.

Foto 1 is genomen uit het "Handboek des Meesters", een gids voor het landbouwonderwijs geschreven door W.F. Rondou in 1902. De heer Rondou was hoofdonderwijzer te Oud-Heverlee, gelegen op circa 25 km van de gemeente Piétrain. Zoals men kan zien op de afbeelding, heft het varken heel duidelijk de zwarte vlekken van het Piétrainvarken. Gezien de nauwkeurigheid van de tekeningen van andere zoogdieren en insecten in het boek mogen wij aannemen dat ook dit varken natuurgetrouw getekend werd, en dat met andere woorden gevlekte varkens reeds in 1902 frequent voorkwamen in Brabant.

Foto 1 Een bont varken in 1902
Bron: W.F. Rondou (1902)

Foto 2 geeft het Berkshire-varken (Engeland) weer. De huid en haren zijn zwart over het ganse lichaam met uitzondering van de benen en snuit, die wit zijn.

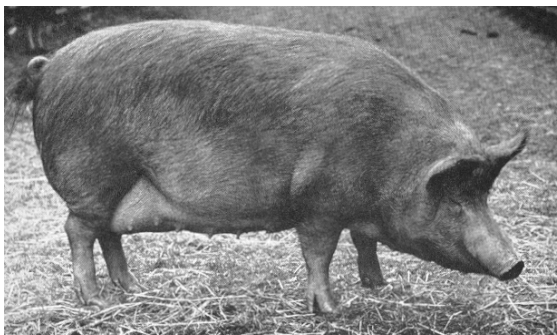
Foto 2   **Berkshire – 1921**
Bron: Bogart R. (1959)

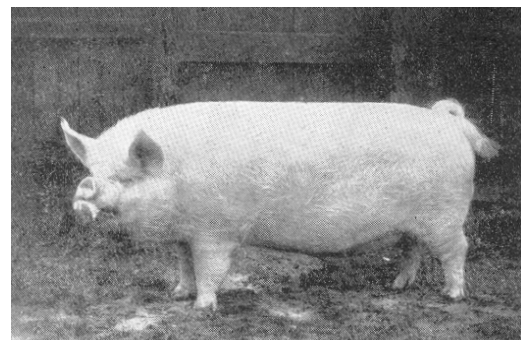
Foto 3   **Varken van Bayeux**
Bron: Quittet, Zert (1971)

Foto 3 is een afbeelding van het Bayeux-varken (Frankrijk). Misschien geïnspireerd door de zwarte vlekken wordt dit ras als mogelijke voorouder van de Piétrain geciteerd. De Berkshire was één van de voorouders van het Bayeux-varken.

De Tamworth (foto 4), een varken met rode haarkleur afkomstig uit Engeland, wordt vaak als voorouder van de Piétrain gemeld omwille van de rode kleur die soms opduikt in het Piétrain-ras.

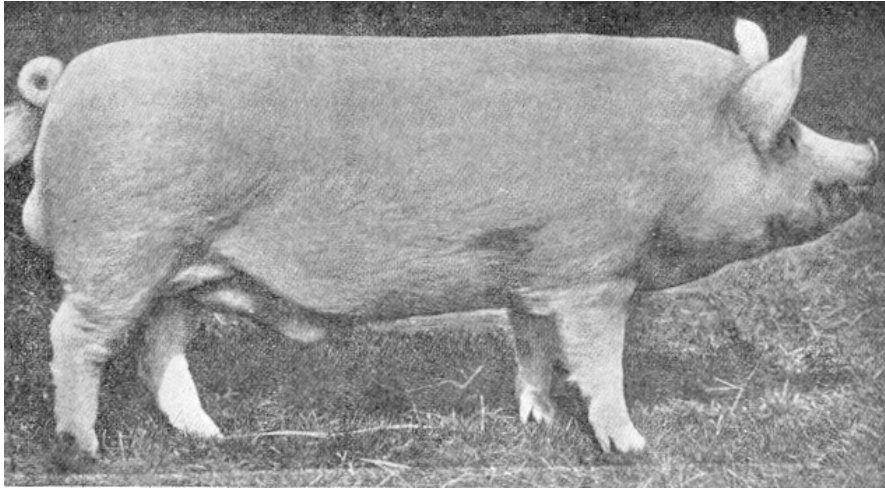
Foto 4   **Tamworth**
Bron: J. Fitzhugh (1961)

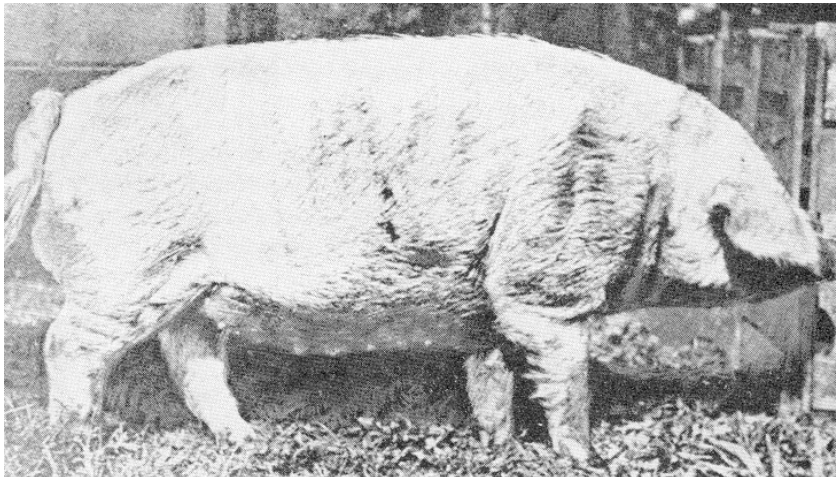
Foto 5   **Middle-White**
Bron: J. Marcq en J. Lahaye 1941)

Het Middle-White varken (foto 5) en de Grand York (foto 6), beiden afkomstig uit Engeland en in het begin van de twintigste eeuw op grote schaal op het vasteland geïmporteerd, behoren zeer waarschijnlijk tot de voorouders van het Piétrain-ras. Voor wat de Grand York betreft, zien wij deze zelfs in de eerste pig-books van de Piétrain opduiken. Inderdaad af en toe staat G-Y vermeld als ras van de moeder van het opgenomen dier.

Foto 6 Grand York
Bron: J. Marcq en J. Lahaye (1941)

Foto 7 Veredeld Duits Landvarken - 1927
Bron: Pardiaans (1987)

Het kan uiteraard ook niet uitgesloten worden dat in de periode 1920 – 1950 het locale verbeterd inlands ras (foto 8), dat reeds vanaf 1930 invloed onderging van het Veredeld Duits Landvarken (foto 7), invloed uitgeoefend hebben op de ontwikkeling van het Piétrain-ras.

Foto 8 Beer van het verbeterd Inlands ras
Bron: toenmalig Ministerie van Landbouw (1931)

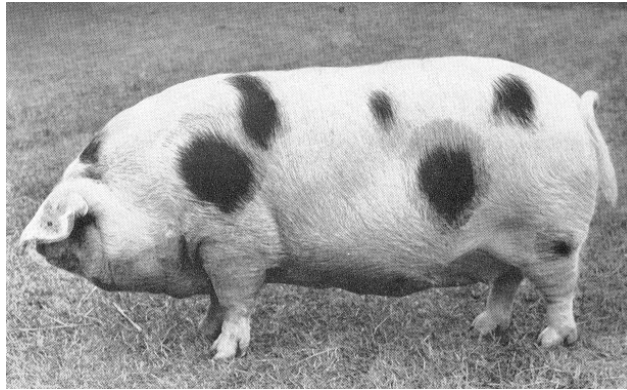
Uit deze ouderrassen en combinaties ervan ontwikkelden zich destijds meerdere plaatselijke types waarvan sommigen reeds typische kenmerken van het latere Piétrainvarken vertoonden. Moureaux (1944) citeert terzake het varken van Hannuit (foto 8 a), het varken van Gembloers, het varken van Tongeren en het varken van Geldenaken.

Foto 8 a Varken van Hannuit
Bron: Moureaux (1944)

2.2 Zwartgevekte varkens in Europa

De lezer mag niet denken dat zwartgevekte varkens alleen in België voorkwamen. Een van de oudste bonte varkens in Europa is wellicht de Engelse Gloucester Old Spot (foto 9). Momenteel is het een zeldzaam ras.

Foto 9 Gloucester Old Spot
Bron: J. Fitzhugh (1961)

In Frankrijk treffen wij nu nog steeds het varken van Bayeux (foto 10). Dit varken wordt, zoals reeds vermeld, door sommigen als een mogelijke voorouder van de Piétrain aanzien.

Foto 10 Varken van Bayeux
Bron: inapg.inra.fr/dsa/especes/porcin/bayeux.htm

In 'Handbuch der tierzuchtung' (1961) vermelden Hammond, Johansson en Haring als bonte varkens nog:

- Het Pulawska ras in Polen. Dit ras is ontstaan uit een lokaal landras en de Berkshire;
- Het Turopoljer ras in Kroatië. Rond 1900 ontstaan uit lokale rassen en Berkshire;
- Het Dermatzi ras in Bulgarije. Ontstond uit een doelgerichte kruising tussen een inheems ras en Berkshire, kruising uitgevoerd in het dorp Dermatzi omstreeks 1895;
- Het Mirgorod-ras in Rusland (Kiev). Het synthetisch ras is ontwikkeld in het begin van de 20e eeuw uit lokale rassen na inkruising met Large White en Berkshire;
- Het Kalikinsk ras in Rusland (Lipezk) is ontstaan uit lokale kruisingen.

Bij de door de FAO in 1989 opgestelde lijst van in de voormalige Sovjet-Unie voorkomende zwart-wit gevlekte varkensrassen wordt steeds de Berkshire vernoemd als voorouder. Veel van deze zwart-wit gevlekte rassen zijn zogenaamde synthetische rassen, ontwikkeld op universiteiten en instellingen, waardoor aan de juistheid van de ingekruiste rassen niet kan getwijfeld worden.

Enkele van deze rassen en hun genetische samenstelling:

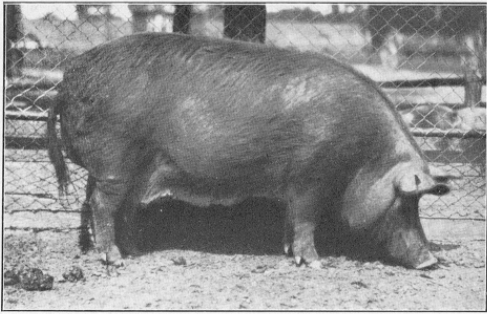
- Wit-Russisch zwart-bont, ontstaan in de jaren 1920 door steeds verdere terugkruising van het verbeterd inland Wit-Russisch varken met Large White, Middle West en Berkshire;
- Noord-Kaukasisch varken, door inkruising van een inlands varken met Large White, Berkshire en het Duitse Edelschwein;
- Ukrainian Spotted Steppe, een kruising van Ukrainian White Steppe breed met o.a. Berkshire, en verdere inteelt;
- Aksai Black Pied, een kruising van een inlands varken met Large White en Berkshire.

In pogingen om het mechanisme van de kleurenvererving bij huisdieren te ontrafelen, is voor wat de varkens betreft, in de periode 1929 – 1931 in Duitsland een interessant experiment uitgevoerd waarbij het eindproduct van een aantal gerichte kruisingen een varken oplevert waarvan een aantal exterieurkenmerken sterke gelijkenissen vertonen met een varken dat in België ongeveer 20 jaar later als het Piétrainvarken zal gefokt worden.

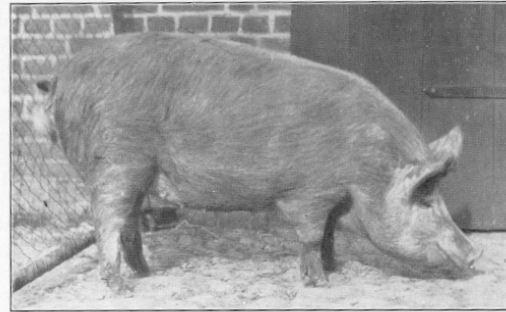
In 'Genetik und Tierzuchtung' beschrijft Kronacher (1934) een geplande kruising.

Uit de kruising van een witte Duits Edelschwein beer met een rode Tamworth zeug wordt een worp biggen geboren. Opvallend binnen deze worp is de hoge graad van uitsplitsing: sommige dieren hebben het exterieur van de vader, andere van de moeder. Uit deze worp wordt een zeug genomen met uitgesproken Tamworth exterieur en een beer met uitgesproken Edelschwein kenmerken. Uit de onderlinge kruising van deze broer en zus wordt een worp van 10 biggen geboren: 9 biggen worden dood geboren of sterven rond de geboorte, 1 zeugje overleeft. Dit feit van rond de geboorte gestorven biggen wordt hier slechts vermeld om te wijzen op de gevaren van te sterke inteelt. Het exterieur van deze enige overlevende zeug vertoont veel gelijkenissen met latere Piétrainvarkens. Als commentaar bij het exterieur van deze F2-zeug worden in de geraadpleegde studie nog de volgende opvallende kenmerken geciteerd: kort en fijn beenwerk, zeer brede rug gelijkend op die van Berkshire-varkens, zeer brede en diepe ham eveneens gelijkend op die van Berkshire-varkens.

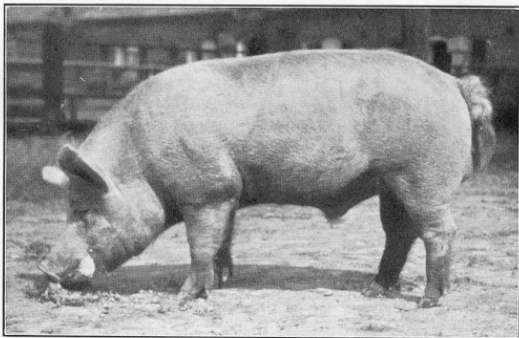
Foto 11 geeft een geïllustreerd overzicht van dit experiment.

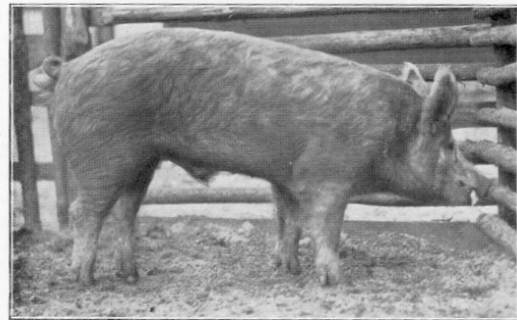
Inst.-Aufn. J. Kliesch
Abb. 8a. Tamworth II ♀, rot.

Inst.-Aufn. J. Kliesch
Abb. 8c. F₁-♀, geb. 16. 4. 30 (Nr. 8), weiß, mit etwas rötlichen Haaren auf dem Hinterteil.

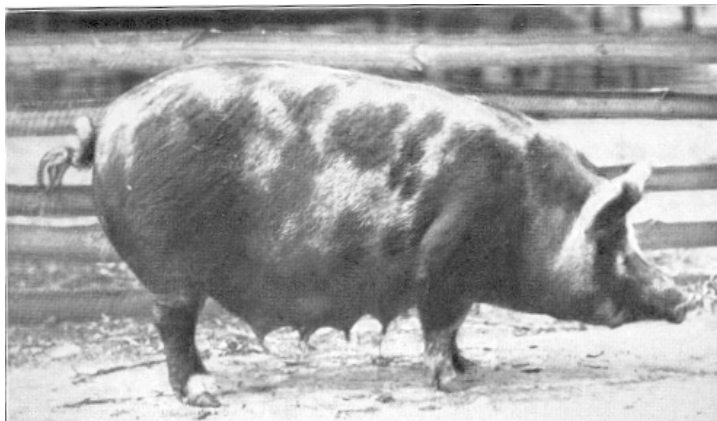
Inst.-Aufn. J. Kliesch
Abb. 8b. Deutsches Edelschwein ♂, Patriot, weiß.

Inst.-Aufn. J. Kliesch
Abb. 8d. F₁-♂, geb. 16. 4. 30 (Nr. 3), weiß, mit etwas rötlichen Haaren auf dem Hinterteil.

↑ Grootouders
Tamworth – zeug (boven)
Edelschwein – beer (onder)

↑ Ouders: Volle broer en zus
Zeug met Tamworth- (boven en beer
met Edelschwein-kenmerken (onder)

De enige overlevende nakomeling vertoont gelijkenissen
Met haar latere Piétrainvarken

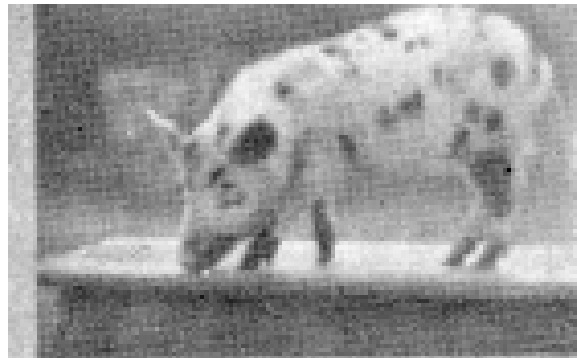
Foto 11 Geplande kruising - 1934
Bron: C. Kronacher (1934)

In hetzelfde boek 'Genetik und Tiezüchtung' (1934) wordt door Kronacher (1934) een verhaal genoteerd over de afstamming van een niet verwacht zwartbont big.

Op een bepaald bedrijf warden uit de kruising van raszuivere Duitse Edelschwein zeugen met een aangekochte beer van hetzelfde ras worpen geboren waarbij de biggen in de worp onderling sterk van elkaar verschillen op gebied van o.m. lichaamsbouw (exterieur), kleur, kleurverdeling, ontwikkeling. Bij grondig nazicht van de afstamming van de bewuste aangekochte beer is gebleken dat hij langs vaderszijde een kleinzoon en langs moederszijde een achterkleinzoon was, van een ouder geboren uit een kruising tussen een wildvarken-beer en een Berkshire-zeug.

Van belang hierbij is dat bij één van de biggen een kleuraftekening te zien was gelijkend op deze die we later ook bij het Piétrain varken zullen aantreffen.

Foto 12 toont weliswaar onvoldoende scherp het haarkleed van het betreffende big.

Foto 12 Big uit een worp met Berkshire invloed
Bron: C. Kronacher (1934)

In het boek 'Algemeine Tierzucht' van Dr. C. Kronacher (1921) wordt vermeld hoe de kruising van twee rassen aanleiding kan geven tot het ontstaan van een nieuw ras. Als voorbeeld wordt hier aangehaald de kruising van landvarkens (die reeds invloed ondergingen van het Beierse halfrode landras) met Berkshire-beren omstreeks 1867 in het zuiden van Duitsland. Het nieuwe hieruit onstane ras verbreidde zich omwille van zijn goede eigenschappen zeer snel als afzonderlijk ras en kreeg de naam 'Baldinger Tigerschwein' (foto 13). Het ras wordt door Kronacher beschreven als een veredeld zwart-wit gevlekt landvarken, met een halflange kop, opgerichte oren, een brede gedrongen nek, een halflange romp met diepe "tonnenförmiger" cilindervormige borst, een brede rug en soms een wat afhangend bekken. De start is fijn en tener. De hammen zijn lang en breed, de voeten meestal iets te fijn en de koten eerder week. Het vlees is mals en fijn. Het is een vroegrijp middelzwaar ras.

Foto 13 **Baldinger Tigerschwein**
Bron: C. Kronacher (1921)

Zoals uit het voorgaande blijkt is één van de voorouders van de bonte varkens bijna altijd de Berkshire geweest. Men mag dan ook aannemen dat dit Engelse ras ook een voorouder is geweest van het Piétrain-ras. De rode haren die af en toe opduiken kunnen wellicht verklaard worden door invloeden van de roodharige Tamworth.

2.3 Zwartbonte varkens zijn niet altijd Piétrainvarkens

Uit de voorgaande paragrafen blijkt dat op meerdere plaatsen in Europa tijdens de twintigste eeuw en zelfs vroeger zwartbonte varkensrassen ontstaan zijn of gecreëerd warden. In bijna alle gevallen is het zeer waarschijnlijk dat de Berkshire de leverancier was van het genetisch materiaal dat aanleiding geeft tot de bonte kleur. Dat deze zwartbonte kleur nog geen garantie is voor de sterke gespierdheid mag blijken uit volgende vaststellingen:

- De oproep van professor De Vuyst in 1952 om zich bij de aankoop van fokdieren niet te laten leiden door de kleur maar wel door de afstammingsdocumenten;
- De waarschuwingen van het Nederlandse Stamboek in 1960 die zeggen dat bonte varkens niet altijd Piétrain zijn (foto 15). In dit verband is bekend dat omstreeks 1960 Belgische handelaren veel bonte fokvarkens als Piétrainvarkens naar Nederland verkochten zonder zich daarbij al te veel vragen te stellen over de afstamming of de kwaliteit;
- Geen enkel van de bonte varkens die men in Europa aantreft, vertoont de uitzonderlijke gespierdheid van de Piétrain;
- Een poging in Groot Brittannië om, gezien het toenmalige importverbod, zelf een Piétrain te creëren met Berkshire, Gloucester Old Spot en Large White leverde niet het verwachte resultaat (foto 14).

Foto 14 Mislukt Engels experiment om zelf een Piétrain te creëren
Bron: R. Camerlynck (1961)

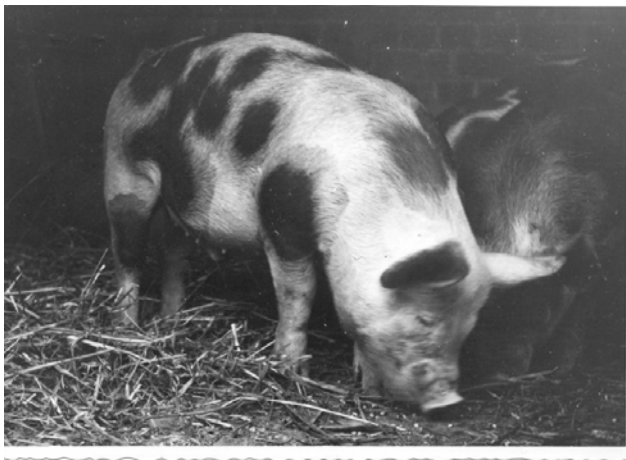

Foto 15 Zwartbont is nog geen Piétrain – 1960
Bron: Pardiaans (1987)

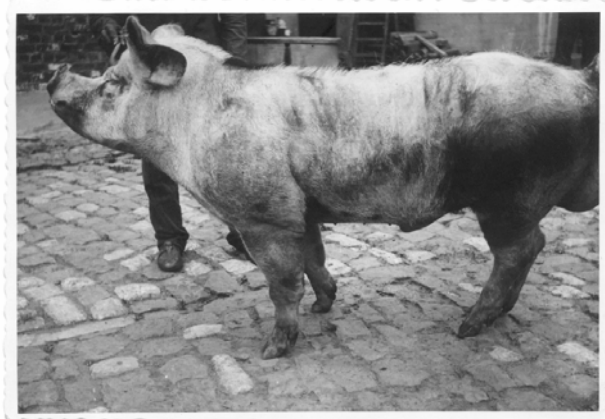
2.4 Zwartbonte varkens in de jaren 1930

Uit de onderstaande foto's 16 en 17, genomen door Paul Estienne en ons ter beschikking gesteld door Professor Hanset, mag duidelijk blijken dat in 1933 gespierdheid en de typische expressie van de kop reeds in het varken van "Piétrain" aanwezig was. De heer Paul Estienne was destijds "Werkleider op het Zoötechnisch Centrum van Lovenjoel".

Als verklaring voor het gebrek aan conditie van de beer op foto 17 wordt op de achterzijde van de foto vermeld dat hij zeer intens gebruikt werd en te voet van boerderij tot boerderij moest gaan.

Foto 16 "Porc de Jodoigne",
foto genomen in mei 1933
Bron: R. Hanset (2001)

Foto 17 Rondtrekkende beer,
foto genomen in
mei 1933 in de buurt
van Geldenaken
Bron: R. Hanset (2001)

De beer van foto 17 mag, ondanks de mindere gespierdheid van de ham, volgens de auteurs tot de voorlopers van het Piétrain-ras gerekend worden om de volgende redenen:

- Vorm en expressie van kop, oren en nek;
- Gewelfde en ondiepe borstkas;
- Zwarte vlek bovenaan bij de overgang tussen nek en schouders.

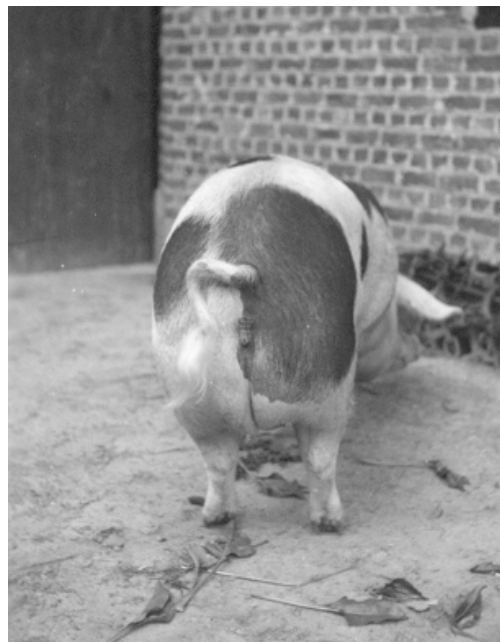
2.5 Zwartbonte varkens in de periode 1945 – 1950

Hoewel het stamboek voor Piétrain pas opgericht werd in 1950, werden toen toch dieren opgenomen die geboren werden in de periode 1945 – 1950. Uit het fotomateriaal blijkt dat toen vooral dieren werden opgenomen met een sterke gespierdheid (foto's 18 en 19).

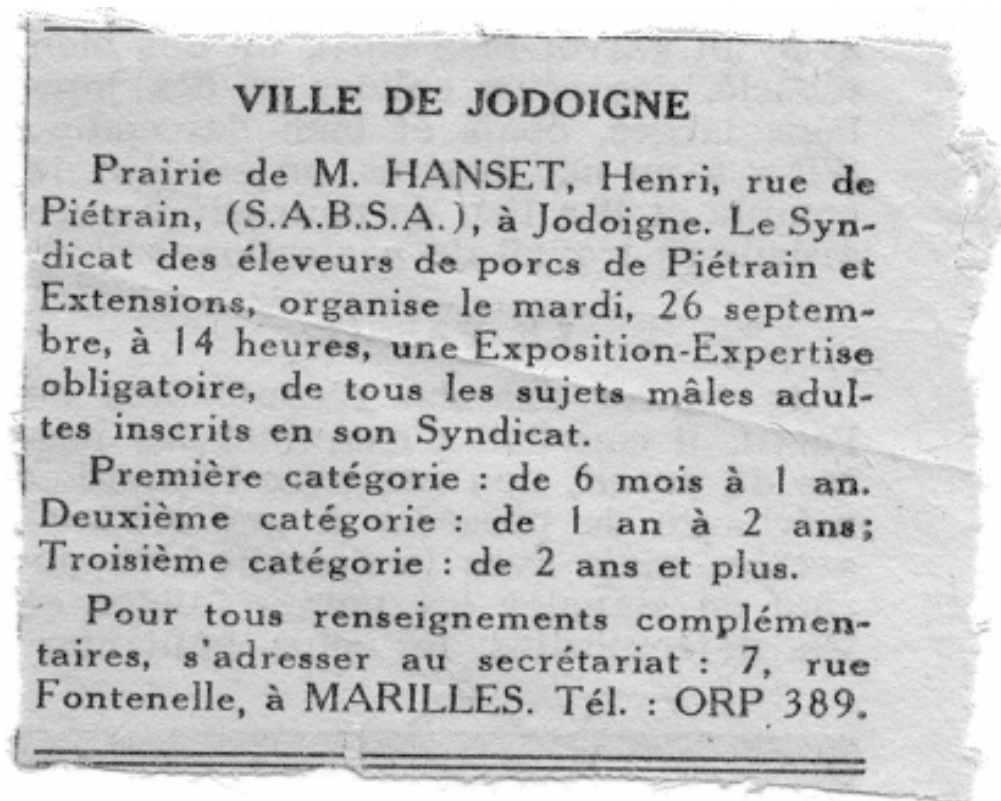

Foto 18 Piétrainzeug met biggen
omstreeks 1948
Bron: B.E.V.A. (2001)

Foto 19 Pauline de la Sarte 8B43
Vader: Sultan 6B1
Moeder: Espérance 8B3
Geboren: 1948
Bron: B.E.V.A. (2001)

2.6 Aankondiging van de eerste keuring voor Piétrain-beren

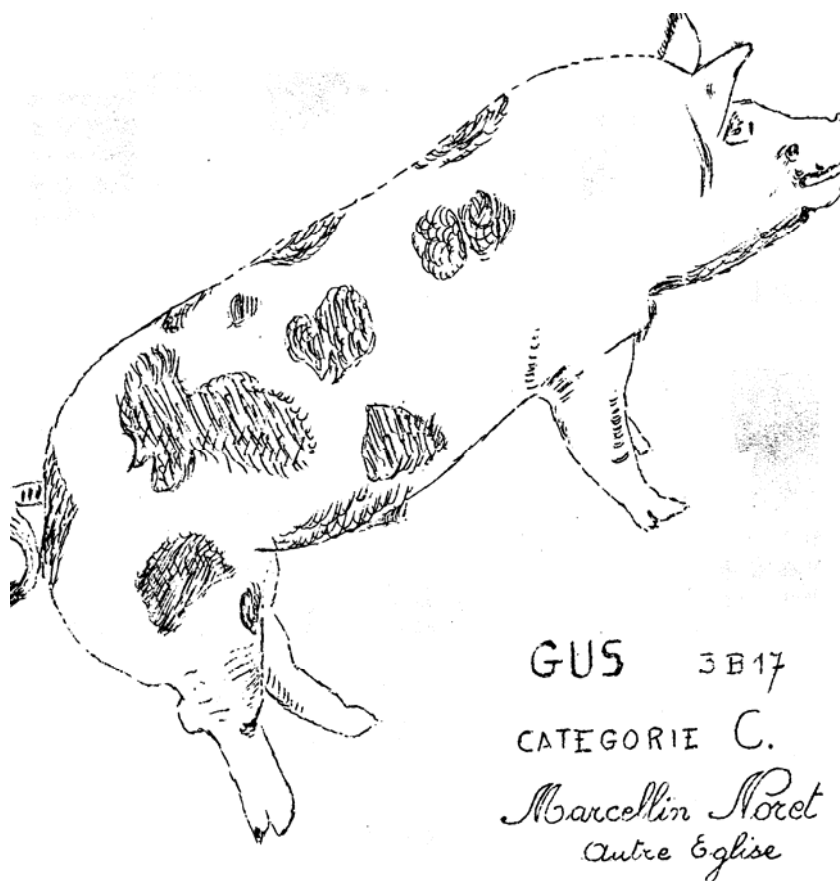
Foto 20 Aankondiging van de eerste keuring voor Piétrain-beren
Bron: R. Hanset (2001)

Op 26 september 1950 werd voor de eerste maal een keuring voor Piétrain-beren ingericht. De publieke belangstelling was enorm (2 000 toeschouwers) en de Piétrain-beren werden verkocht naar alle provincies.

3 Evolutie van het ras

3.1 Tekening van de standard voor beer en zeug in 1953

In het pig-book van 1953 vinden wij tekeningen, vermoedelijk van de hand van de heer Marcel Close, van een beer en een zeug die dat jaar in het pig-book opgenomen werden en geklasseerd in de klasse C (de beste exterieurklasse). Het gaat om de beer Gus 3B17 van de heer Marcellin Noret uit Autre Eglise (figuur 21) en de zeug Caline 3B140 van de heer Jules Delwiche uit Piétrain (figuur 22). Deze twee dieren worden voorgesteld als de standard van het Piétrain-ras. Op de nationale fokvarkensprijskamp van 1954 worden beiden trouwens tot kampioen gekroond.

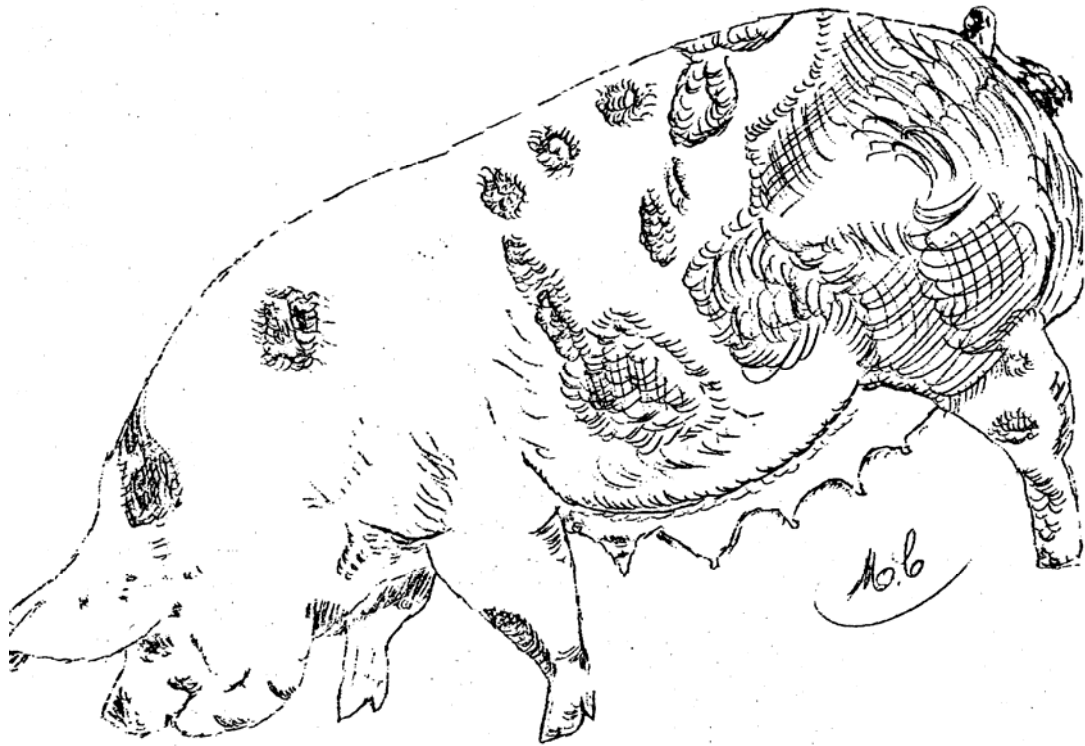

Figuur 21 Maandelijks standard 1953 – Gus 3B17

Vader: Bobby 2B7

Moeder: Carmen 60B2

Fokker: Noret Marcellin – Autre Eglise

Figuur 22 Vrouwelijke standard 1953 – Caline 3B140

Vader: Alibaba 8B017

Moeder: Alba 0B155

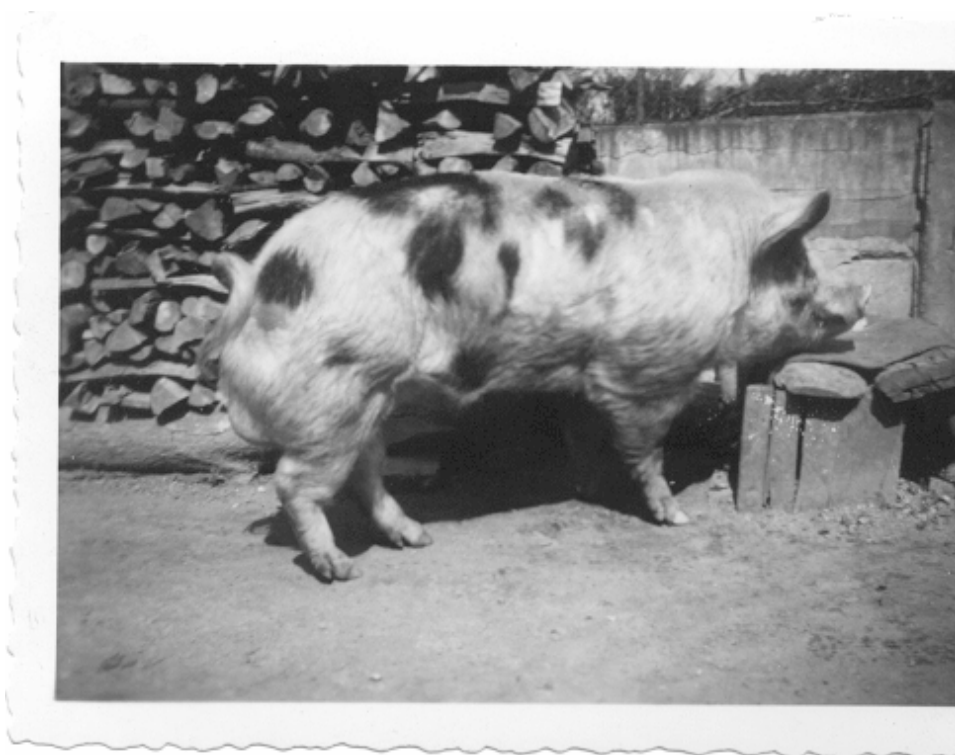
Fokker: Delwiche Jules – Piétrain

3.2 De stamvaders

De belangrijkste stamvader van het Piétrain-ras is ontegensprekelijk de beer Max 7B1 (foto 21). Deze beer stond ter dekking bij Julien Rome te Piétrain en werd vermoedelijk in 1947 geboren bij Henri Dupont te Ramillies. De moeder van Max is onbekend, als vader wordt in het pig-book vermeld "Vieux Dewart". Zoals in deel 1 reeds werd aangehaald, hadden in de beginjaren van de georganiseerde selectie van het Piétrainvarken meer dan de helft van de zeugen met bekende vader Max-bloed. Een bekende zoon van Max was Robert 8B3 (foto 22).

Een andere belangrijke vader in die periode was César 5B1 met volledig onbekende afstamming (eigenaar Dupont Henri te Ramillies).

De in 1953 geboren beer Clip du Pont 3B11 (foto 24, blz. 120) (eigenaar Verheyden Joseph uit Herent) stamde langs meerdere zijden af van Max (figuur 23, blz. 118) en werd op zijn beurt een zeer belangrijke vererfer. Op de nationale prijskamp van 1962 waren dit er zelfs meer dan 60 %.

Foto 21	Max 7B1
	Bron: B.E.V.A. (2001)

Dat alle beren in deze periode geen uitblinkers waren qua gespierdheid, wordt getoond op de foto van de beer Paul 8B1 (foto 23). De vader van Paul, César 5B1 werd nochtans een van de stamvaders genoemd.

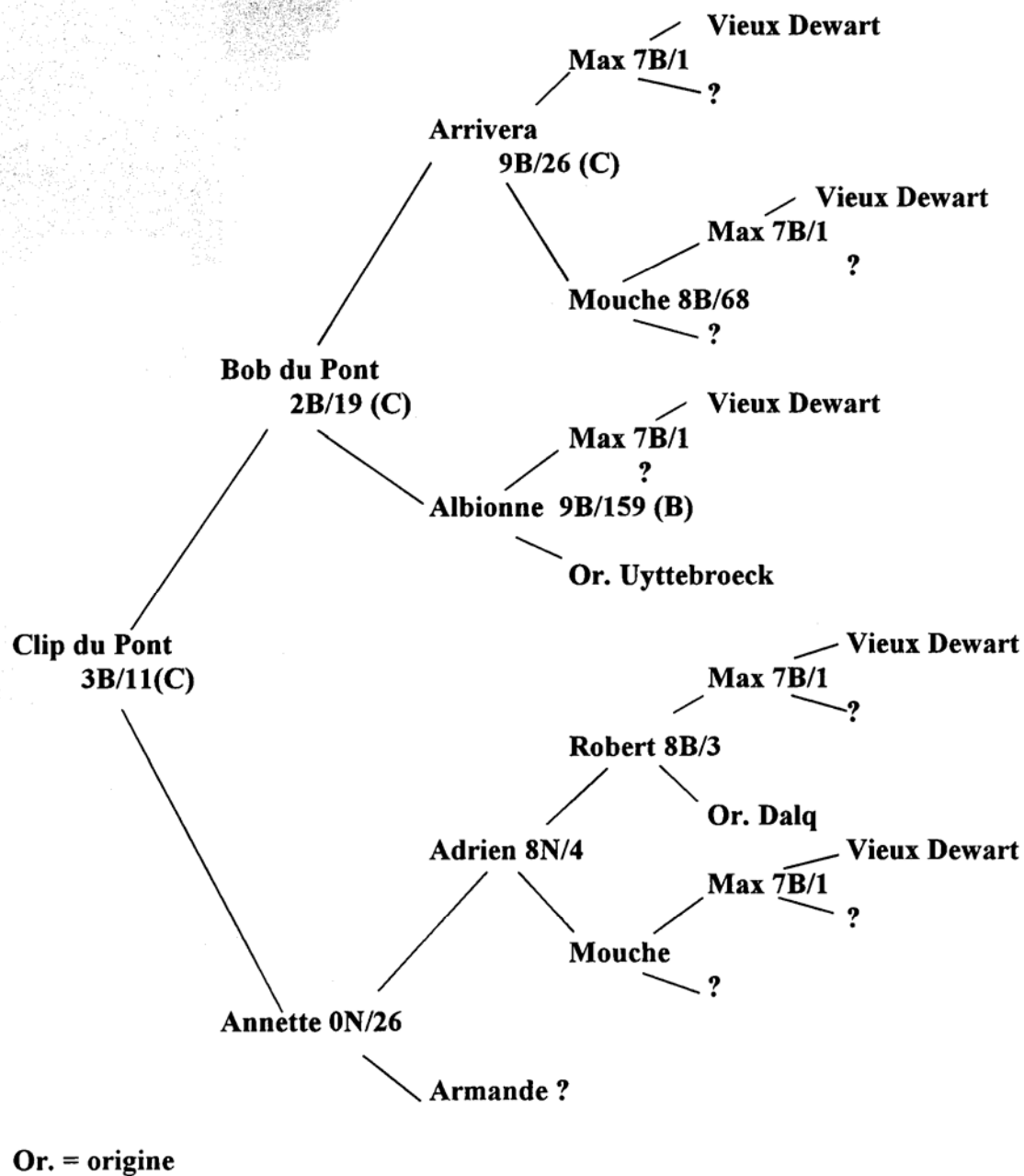

Foto 22 Robert 8B3
Eigenaar Molle Edgard te Piétrain
Vader: Max 7B1 Moeder: origine Dalcq
Bron: B.E.V.A. (2001)

Foto 23 Paul 8B1
Vader: César 5B1 Moeder: onbekend Eigenaar
Weduwe Marsiat te Orp
Bron: B.E.V.A. (2001)

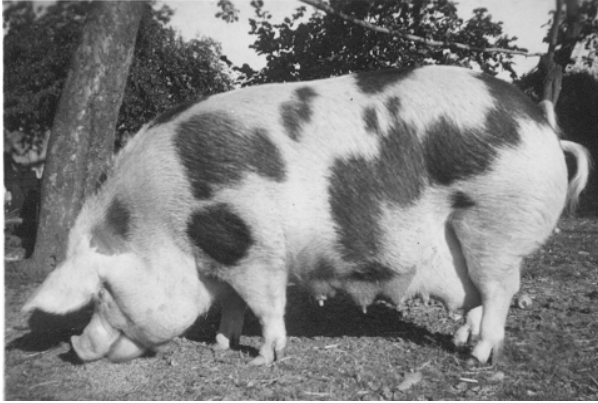
Figuur 23 De afstamming van Clip du Pont 3B11

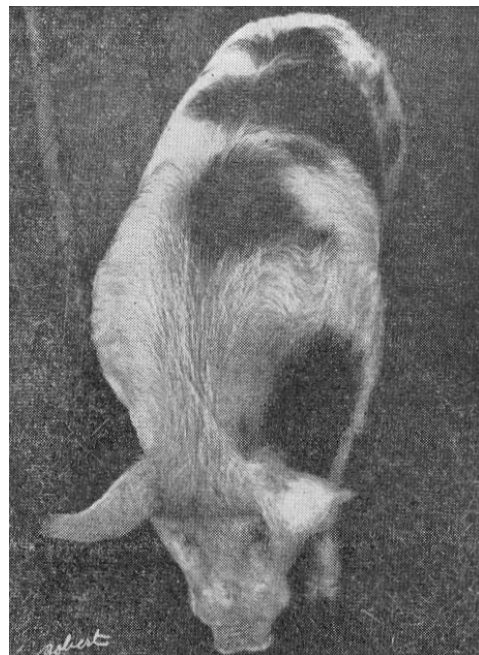
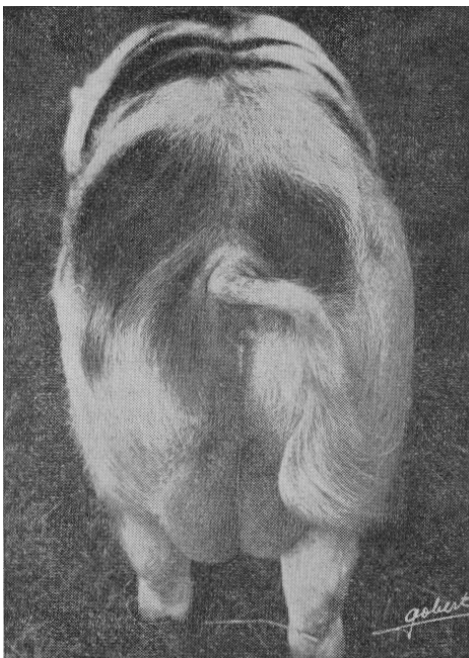
Foto 24   **Clip du Pont 3B11**
Eigenaar: Verheyden Joseph te Herent
Bron: B.E.V.A. (2001)

3.3 Enkele nationale kampioenen uit de beginperiode

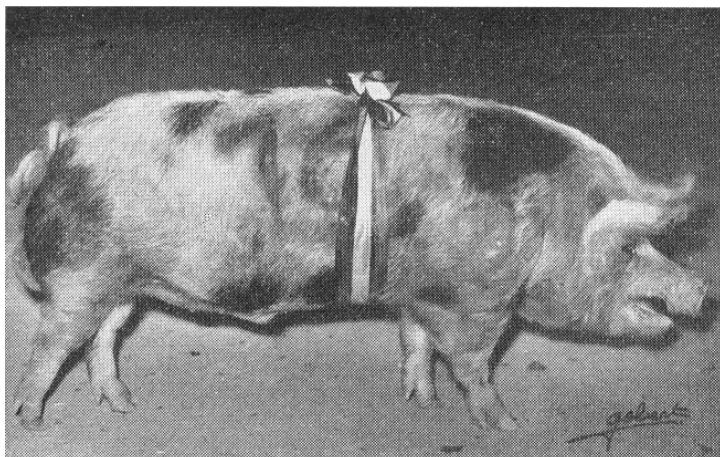
De foto's uit de hoofdstukken 3.3 en 3.4 zijn ontleend aan de Belgische Veefokkerij, le Sillon belge en B.E.V.A.

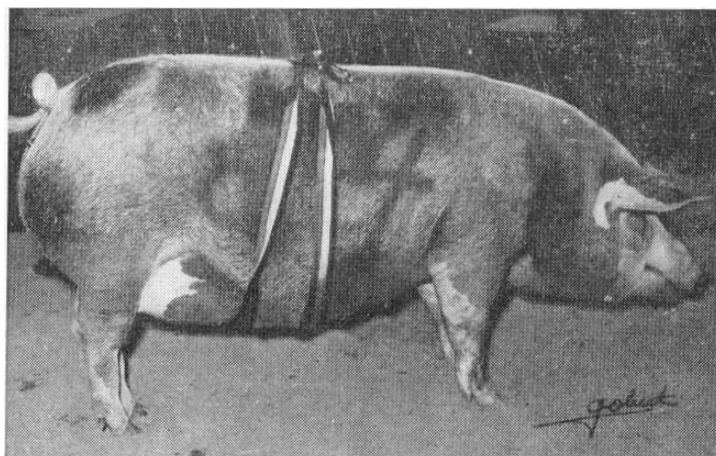
Foto 25   **Espérance de la Sarte 8B3**
kampioene 1953

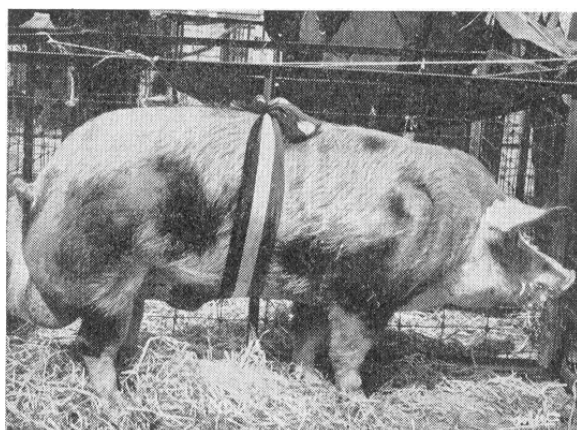
Foto 26   **Achter- en vooraanzicht van de beer Gus 3B17,**
kampioen 1954

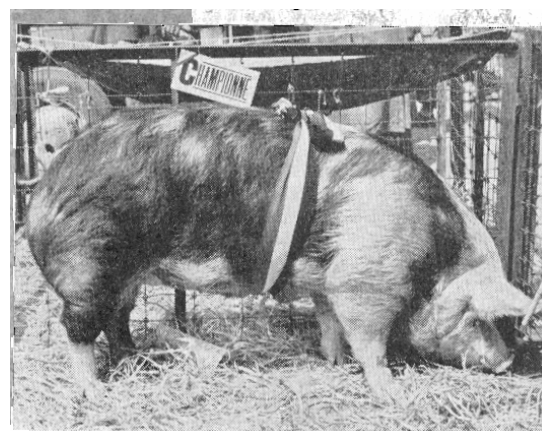
Foto 27 Dur 4W87, kampioen 1955

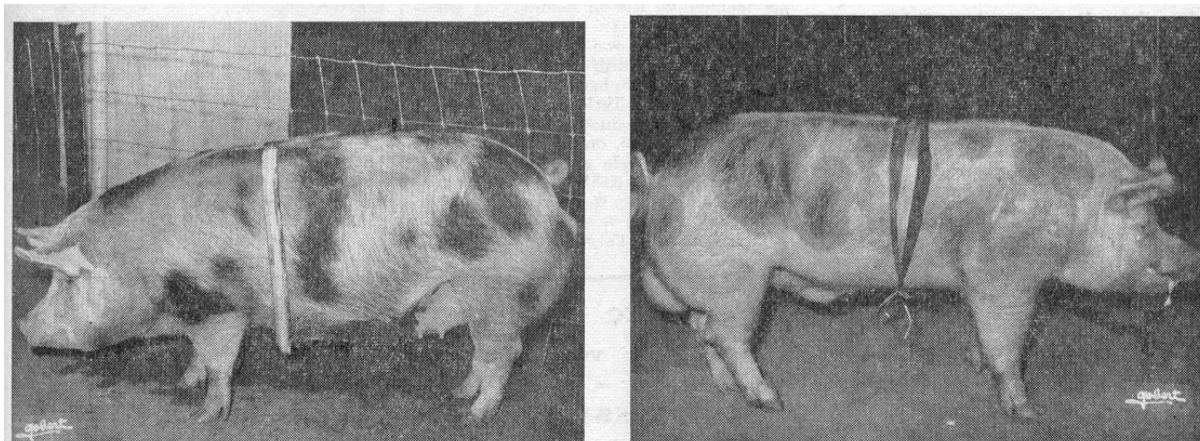
Foto 28 Ecolière 5B400, kampioene 1955

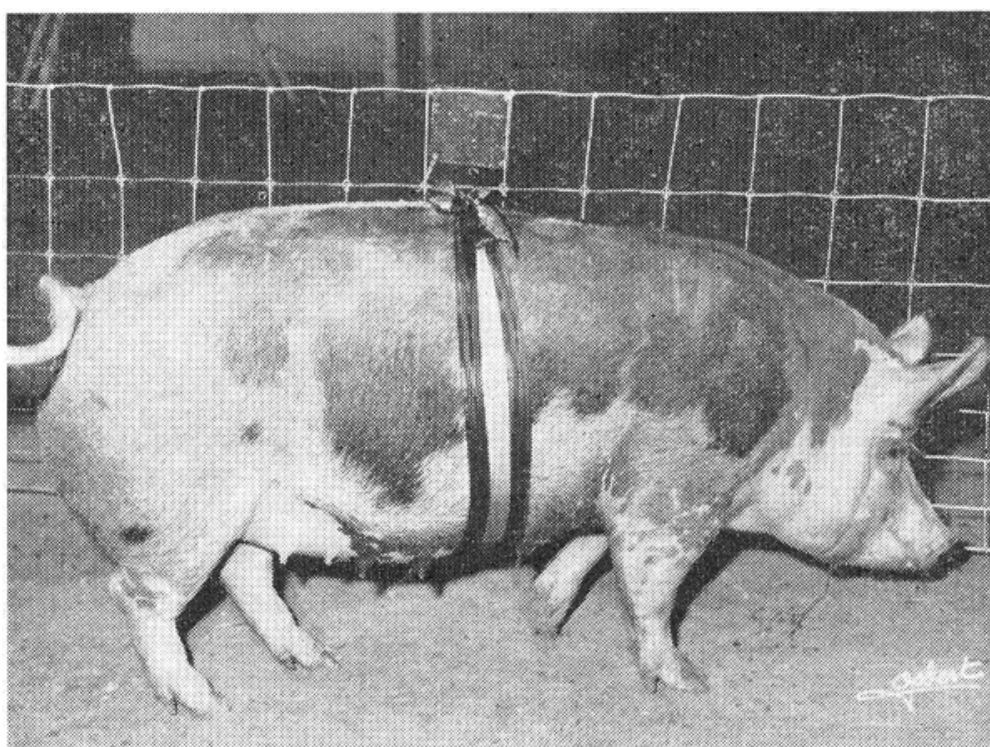
Foto 29 Eugène, kampioen 1957

Foto 30 Fiette, kampioene 1957

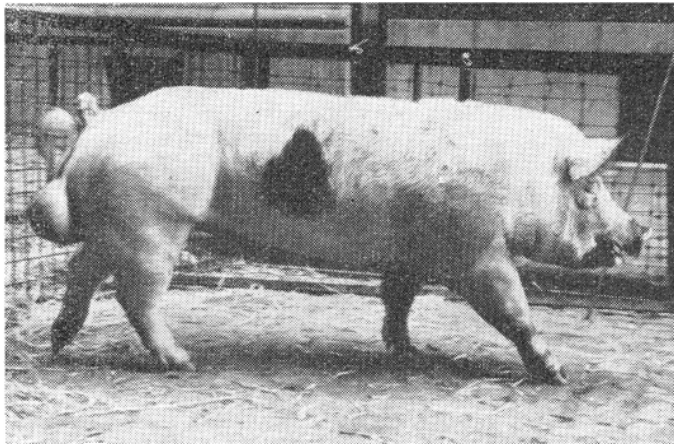

Foto 31 Hidre de Murée en Jan d'Odoumont, kampioenen 1960

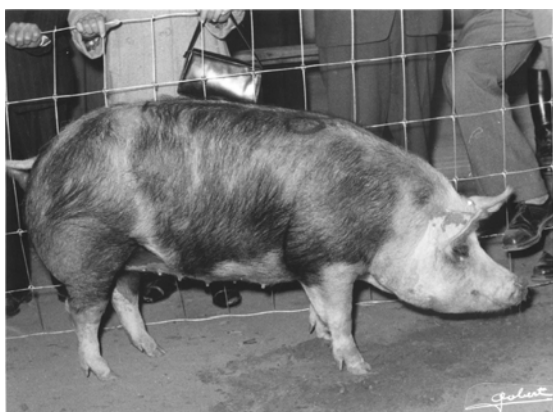

Foto 32 Juana de l'Etoile, kampioene 1962

3.4 Enkele varkens met bijzonder kleurpatroon

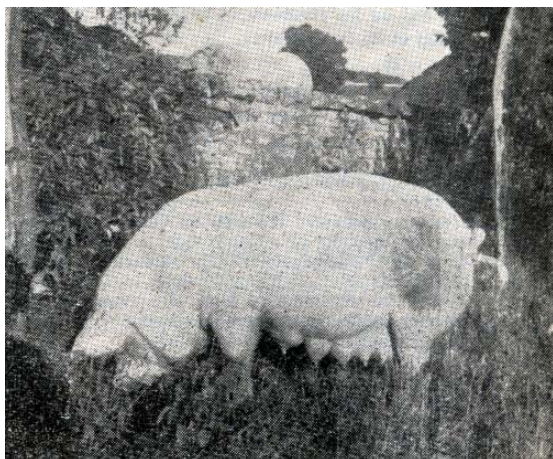
Foto 33 Megus 2B422, geboren in 1962

Foto 34 Berkshire-aftekening
(witte poten en kop)
is nog zichtbaar

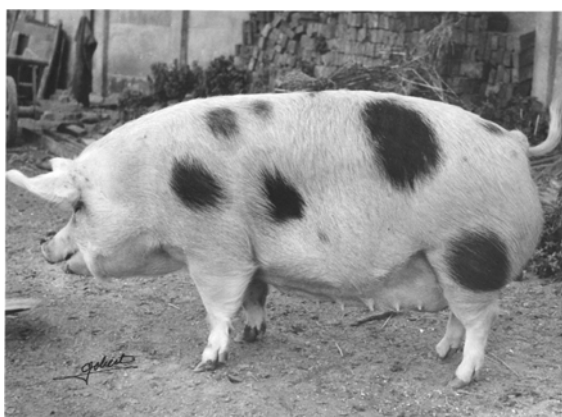
Foto 35 Bijna volledig witte beer,
Emile geboren in 1956

Foto 36 Witte Piétrain
Bron: Le Sillon belge (1952)

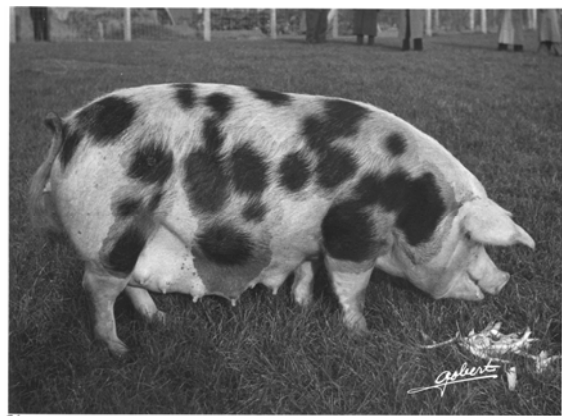
3.5 Beharing en pigmentering

Net zoals vandaag vertoonde de Piétrain gedurende de eerste generaties reeds een zekere verscheidenheid van haarkleur en kleurenpatroon. Zowel zwarte vlekken op gepigmenteerde huid die onmiddellijk overgaan in witte haren op niet gepigmenteerde huid als zwarte vlekken omzoomd met een band van witte haren op gepigmenteerde huid kwamen voor. Ook had men dieren met een normaal patroon van zwarte vlekken met een gepigmenteerde huid over gans het lichaamsoppervlak.

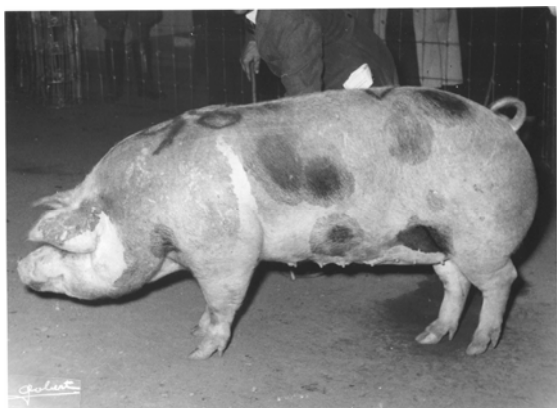
Foto 37   **Altesse de la Sarte 0B134**
 Vader: Max 7B1
 Moeder: Espérance 8B3
 Eigenaar: J. Kaisin
 geboren 1950
 Bron: B.E.V.A. (2001)

Scherp afgelijnde zwarte vlekken zonder overgang.

Foto 38   **Aïda 2B20**
 Vader: Louis
 Moeder: Alma 9B176
 Eigenaar: Verheyden J.
 Bron: B.E.V.A. (2001)

De zwarte vlekken zijn omzoomd door een band van gepigmenteerde huid waarop witte haren.

Foto 39   **Zeer weinig beharing - 1952**
 Bron: B.E.V.A. (2001)

Onbekende zeug uit 1952 met zeer weinig beharing. De huid is over een grote oppervlakte gepigmenteerd.

3.6 **Espérance de la Sarte 8B3**

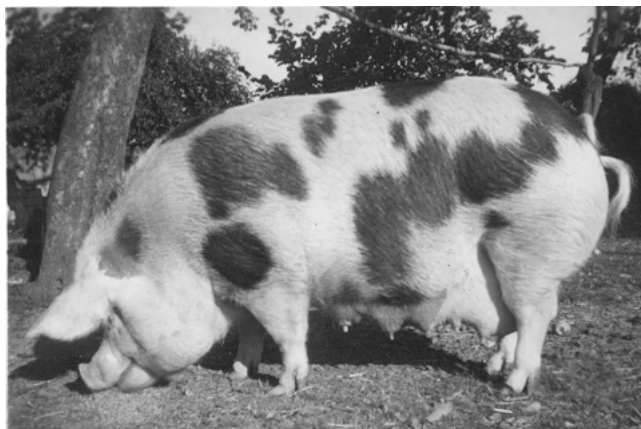
Een vermeldingswaardige zeug is zeker Espérance de la Sarte 8B3. Zij was een dochter uit Sultan 6B1 en een moeder die in het pig-book vermeld staat als “origine Philips” en eigendom van de heer Jules Kaisin. Het is deze moeder waarvan sprake is in deel 1 van de brochure in het punt 2.4.2 (blz. 20). Espérance was niet alleen kampioene op het prijskamp in 1953, zij is ook de stammoeder van alle zeugen die nu aanwezig zijn op het bedrijf van Henri Stas (kleinzoon van Jules Kaisin).

In figuur 24 wordt de afstamming langs moederskant weergegeven van alle zeugen die op het bedrijf van Henri Stas in augustus 2001 in productie waren. Deze productieve zeugen zelf zijn onderlijnd.

Het vergt 22 generaties om de afstand Espérance (geboren in 1947) – actuele zeug (geboren in 2000) te overbruggen.

Het is eveneens merkwaardig dat in deze stamboom langs moederskant van de momenteel aanwezige zeugen op het bedrijf Stas van Espérance tot Evolyne (geboren in 1979) over 14 generaties steeds verder gefokt is op basis van slechts één dochter uit de moeder. Pas vanaf Evolyne komen er meerdere dochters in de stamboom voor.

8B3 Espérance de la Sarthe geboren wellicht in 1947 V.: Sultan 6B/1 M.: origine Philips

4B/544 Eloise

6B/1082 Francine

8B/740 Hotesse

9B/660 Inoe

0B/1570 Kora

63B/533 Muse

67B/1369 Ravie

69B/441 Tantine

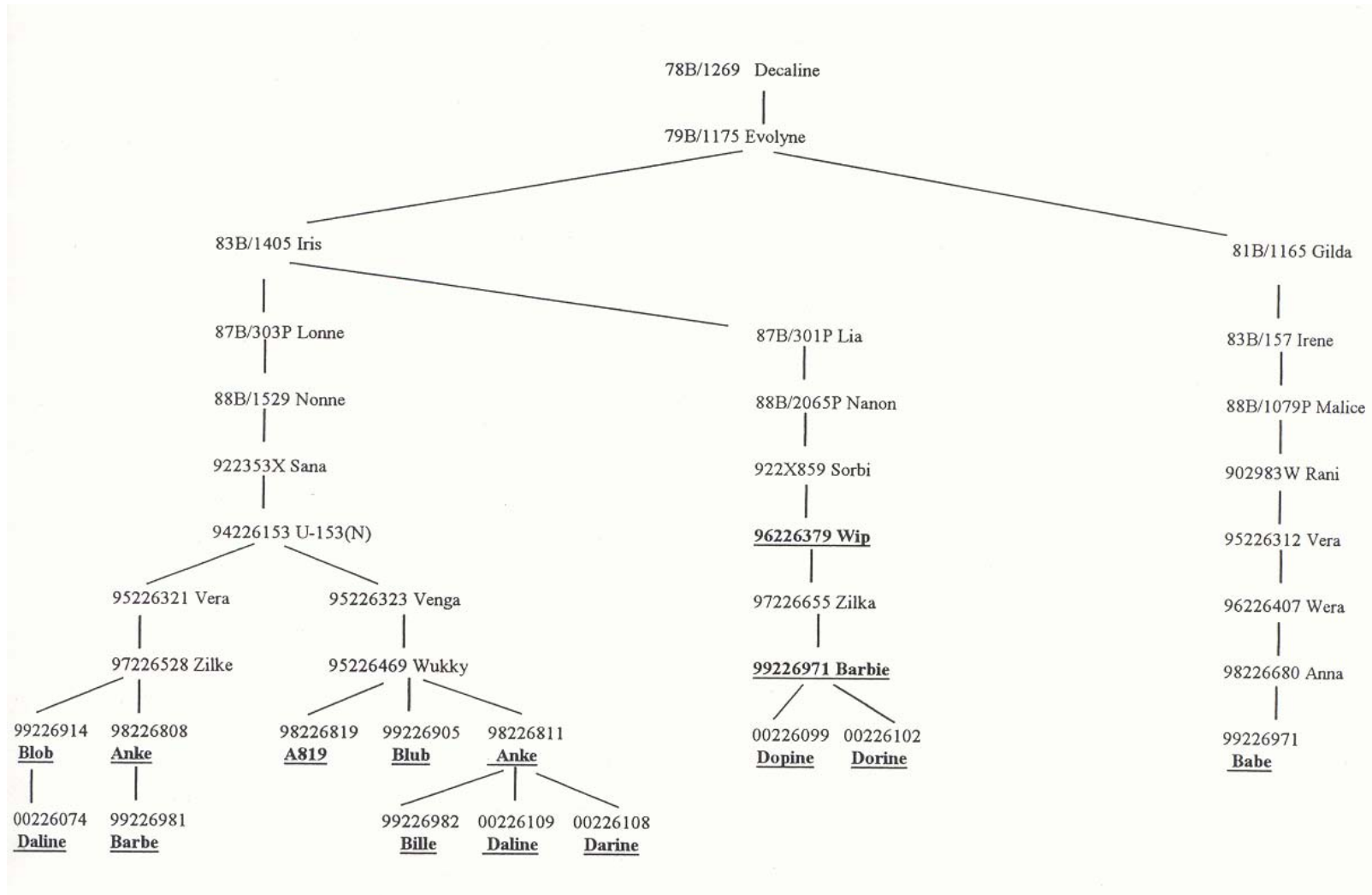
70B/1585 Unique

72B/1297 Yenny

74B/1281 Zilvine

76B/605 Bonne

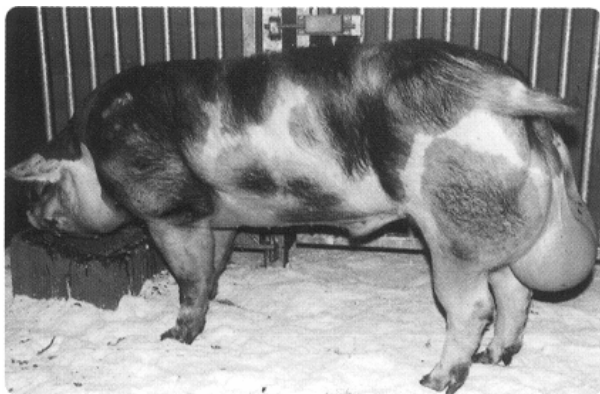
78B/1269 Decaline

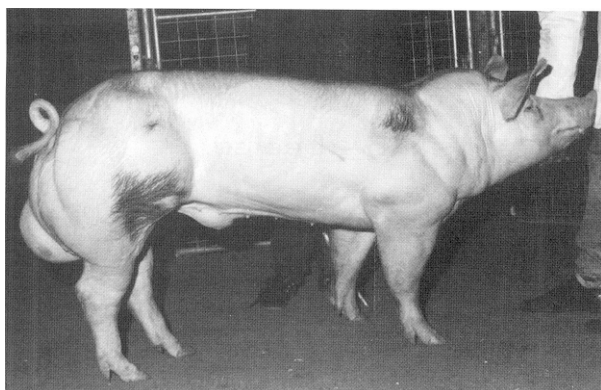
Figuur 24 Afstamming langs moederszijde van de in augustus 2001 op het bedrijf Henri Stas (de la Sarte) aanwezige productieve zeugen

3.7 De huidige stressgevoelige Piétrain

Door jarenlange selectie in het Piétrain-ras nog meer gespierd geworden dan in de beginjaren. Bovendien zijn meerdere stamboekfokkers intens bezig met de ontwikkeling van een stressresistente lijn (zie 3.8).

Foto 40
Moderne volvlezige Piétrainbeer
 Vusku van de Kerselaar 953X6143
 Bron: Varkens KI West-Vlaanderen

Foto 41
Typische droge Piétrainbeer
 Bron: Varkensbedrijf

3.8 De stressresistente Piétrain

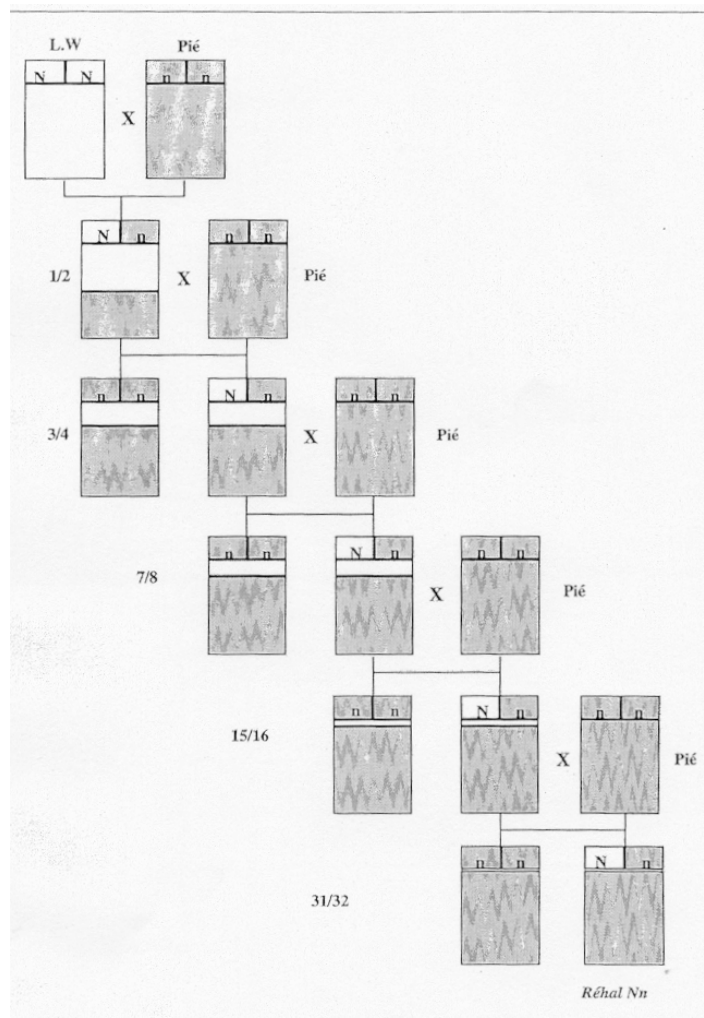

Foto 42
Stressresistente Piétrainbeer
 Dorushan 00482E32
 Fokker: Relaes Peter
 Bron: B.E.V.A. (2001)

Foto 43 Piétraïn Rehal

Bron: www.ulg.ac.be/fmv/rehal/pietrain.htm

Figuur 25 Schema van de opbouw van Piétraïn Rehal

(onderzoek van prof. R. Hanset (1995c))

De verhoudingen '1/2, '3/4, 15/16, 31/32 wijzen op het aandeel Piétraïn in het genoom.

4 Slachtvarkensprijskampen

De beschikbare resultaten van de prijskampen voor geslachte varkens zijn in het volgende overzicht gebundeld in twee rubrieken:

- Evolutie van de versnijdingsresultaten per ras (% carré, % ham, vleesvetverhouding);
- De relatie tussen de dagelijkse groei en de versnijdingsparameters bij nakomelingen van drie beren.

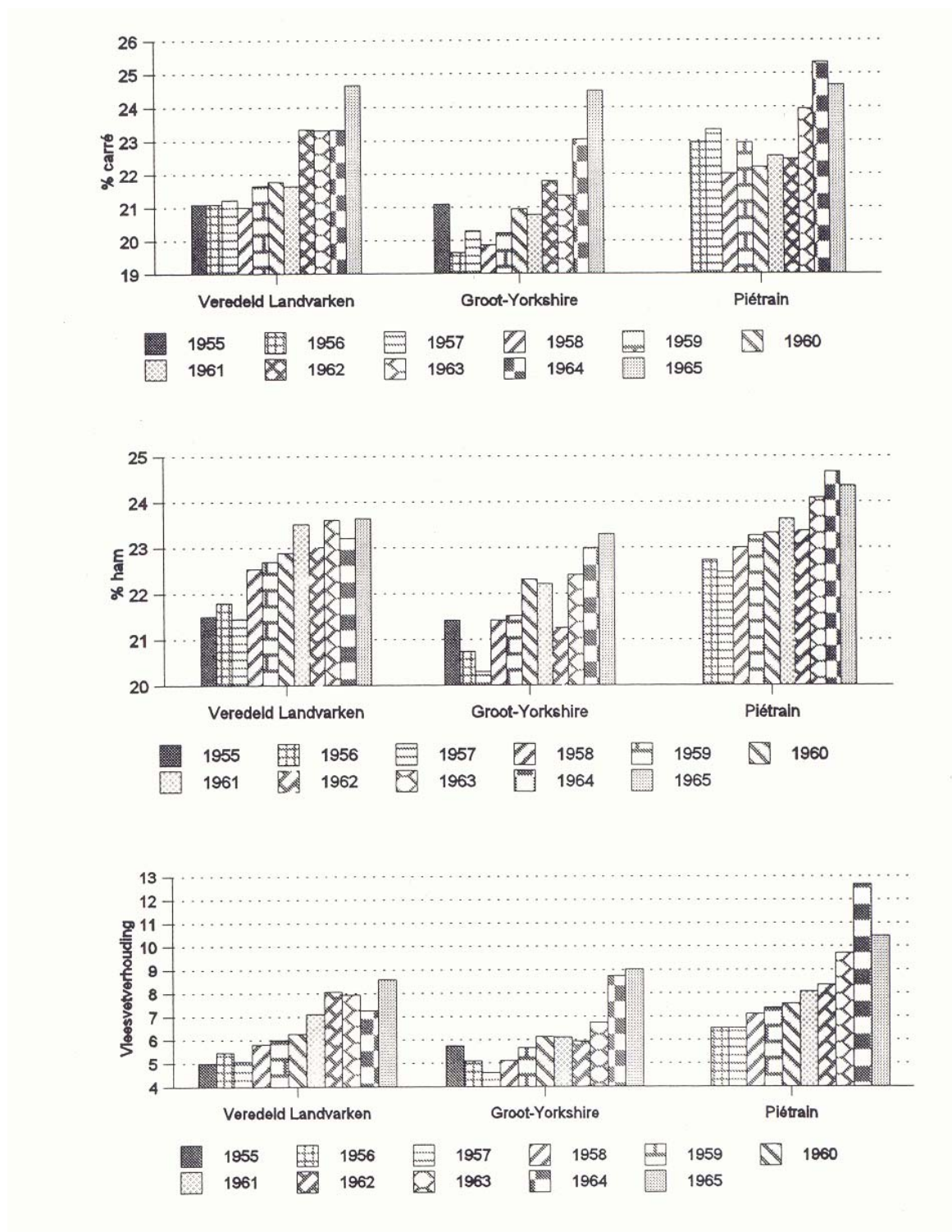
4.1 Evolutie van de versnijdingsresultaten per ras

In figuur 26 worden per jaar en voor elk ras afzonderlijk (Veredeld Landbarken, Groot-Yorkshire, Piétrain) de gemiddelde resultaten van de versnijdingsparameters (% carré, % ham, vleesvetverhouding) gegeven. Aangezien het Piétrain-ras pas in 1956 tot de prijskamp voor geslachte varkens is toegelaten, zijn er voor het jaar 1955 vanzelfsprekend geen gegevens. Voor het ras Groot-Yorkshire zijn ook enkele gegevens onbekend gebleven, namelijk het % carré en % ham van 1956 en 1958, de vleesvetverhouding van 1958 en 1959. Voor het jaar 1959 is de vleesvetverhouding niet vermeld in de geraadpleegde publicatie. Daarom werd de waarde ervan geschat op basis van de kennis van 4 van de 5 noodzakelijke parameters (het % reuzel ontbrak).

Door een wijziging in de versnijdingsmethode in 1962 zijn de resultaten niet te vergelijken met de voorgaande jaren. De lezer dient derhalve de aangereikte informatie met de nodige omzichtigheid te benaderen.

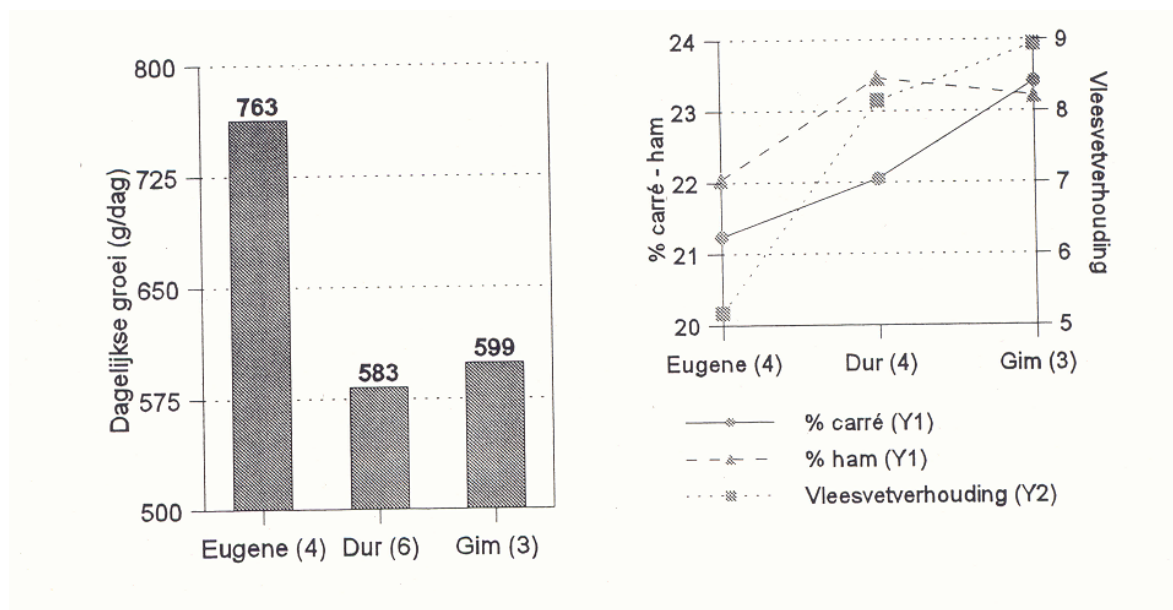
Uit de analyse van de versnijdingsresultaten van de Piétrainvarkens kan besloten worden:

- **% carré**
zeer wisselvallige resultaten waarbij alleen in de jaren 1963, 1964 en 1965 een duidelijke stijging ten opzichte van het voorgaande jaar valt waar te nemen;
- **% ham**
global genoemd een duidelijke stijging;
- **vlees/vet verhouding**
een duidelijke jaarlijkse stijging.

Figuur 26 Versnijdingsresultaten van varkens van de rassen Veredeld Landvarken, Groot-Yorkshire en Piétrain op de slachtprijskampen
Bron: Vergote – Van Snick (1966)

4.2 Relatie tussen groei en versnijdingsresultaten

Figuur 27 Relatie tussen dagelijkse groei en parameters van slachtkwaliteit bij nakomelingen van drie beren op de slachtprijskamp van 1958

Bron: Anonymus (1958)

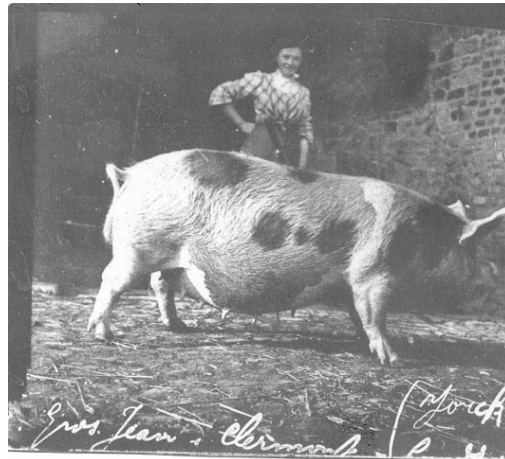
In het linkerdeel van figuur 27 is de gemiddelde groei gegeven van nakomelingen van drie beren. De naam van de beer is in de figuur vermeld. Het aantal nakomelingen per beer waarvan de gemiddelde groei is berekend, is tussen haakjes weergegeven.

Tussen de groeieresultaten van de beer Eugene en deze van Dur en Gim is er een onwaarschijnlijk groot verschil van ongeveer 170 gram. Deze cijfers laten vermoeden dat het Groot-Yorkshire bloed in de Eugene-nakomelingen nog vrij groot moet geweest zijn.

Het rechterdeel van figuur 27 toont de gemiddelde resultaten per beer voor % carré, % ham en vleesvetverhouding. De negatieve correlatie tussen groei en slachtkwaliteit wordt hier duidelijk aangetoond. De gemiddelde vleesvetverhouding voor de nakomelingen van Eugene bedraagt 5,18 (groei van 763 g/dag) en deze voor de nakomelingen van Gim 8,94 (groei van 599 g/dag).

In de toenmalige voorlichting werd reeds gesproken over het zoeken naar een evenwicht tussen kenmerken groei en slachtkwaliteit om de hoogste rendabiliteit te realiseren.

Nadat de brochure was samengesteld, hebben de auteurs nog een merkwaardige foto ontvangen van Hubert Vanderheyde, de bevoorrechte persoon waarvan in [brochure 38 "Ontstaan en evolutie van het Piétrain-ras – deel 1"](#) op blz. 23 een getuigenis is opgetekend. Deze foto zou dateren uit de periode 1920 – 1930. Wellicht moet het mogelijk zijn nog personen te vinden die dergelijke varkens gekend hebben.

Middels publicatie van deze foto in Landbouwleven – Le Sillon belge, waarvoor onze oprechte dank, hebben de auteurs gepoogd om bijkomende informatie te verzamelen omtrent de ontstaansgeschiedenis van het Piétrain-ras. Op de foto is echter een deel van de tekst verdwenen, vermoedelijk gaat het om de volgende aanduiding: “Grosjean, Clermont lez Walcourt”. In de rechter beneden hoek staat een aanduiding “York”.

Helaas is op deze vraag geen enkele tip binnengelopen.

De oproep blijft geldig: lezers die de vrouw op de foto herkennen en/of weten waar (op welk bedrijf) en wanneer de foto genomen is en die, uit eigen ervaring, meer kunnen vertellen over dit varkenstype in de periode tussen de twee wereldoorlogen, worden uitgenodigd contact op te nemen met de heren

Pauwels (tel. 02/552 78 82 – fax. 02/552 78 71 –
e-mail: Honore.Pauwels@lv.vlaanderen.be) of

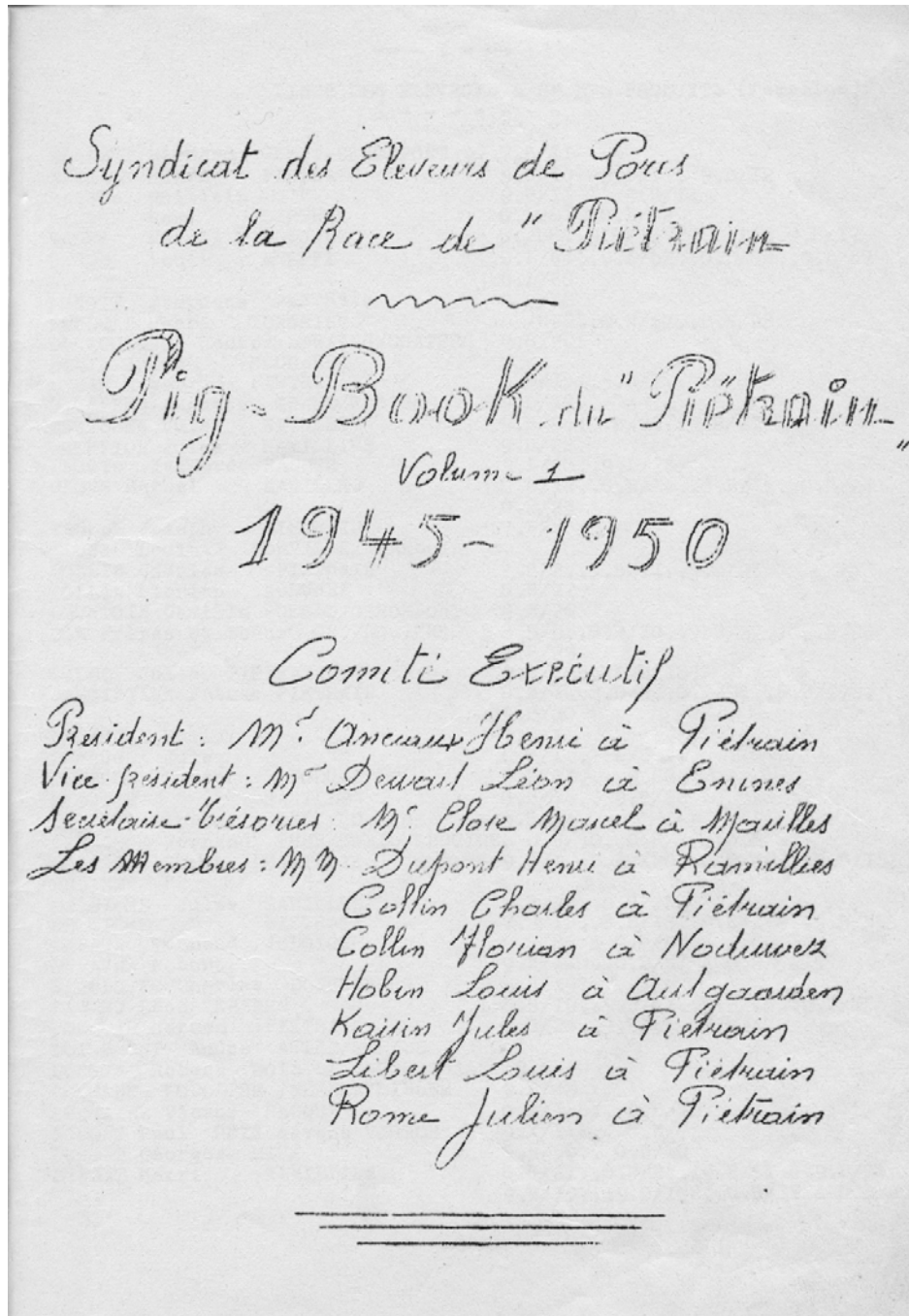
Vettenburg (tel. 02/552 73 74 – fax. 02/552 73 51 –
e-mail: Norbert.Vettenburg@lv.vlaanderen.be)

telefonisch tijdens de kantooruren.

5 Inschrijven in het pig-book

5.1 Samenstelling van het eerste bestuur van het stamboek

Figuur 28 Titelbladzijde van het pig-book 45-50 met de samenstelling van het eerste bestuur van het stamboek

Foto 44 Henri Anciaux - de eerste voorzitter stelt een mooi gebouwde beer voor
Bron: R. Hanset (2001)

Foto 45 Viering van het 25-jarig bestaan van het stamboek. Deze viering werd vervroegd omwille van de nakende fusie van gemeenten waarbij Piétrain opgeslorpt zou worden door Geldenaken.
Bron: R. Hanset (2001)

5.2 Chronologische lijst van de verantwoordelijke verenigingen

Inzake organisaties verantwoordelijk voor het opstellen van het pig-book is er in de loop van de periode 1950 – 2000 heel wat evolutie geweest.

Hierna worden de benamingen vermeld van verenigingen die pig-books van Piétrain bijhielden.

- 1945/50 Syndicat des Eleveurs de Porcs de Piétrain et extensions
op titelpagina: Syndicat des Eleveurs de la race de Pietrain
- 1951-52 Geen naam vermeld
- 1953 Fédération Nationale des syndicats d'éleveurs du porc "Piétrain"
Werkgebied: België
- 1954 - Fédération Nationale des syndicats d'éleveurs du porc belge dit "Piétrain". Vanaf hier is er een Nationaal comité en meerdere regionale comités
- Werkgebied: Brabant, Hainaut, Namur
- Vereniging der Piétrainkwekers van de beide Vlaanderen
- Een afzonderlijk comité gaf het pig-book uit voor de provincie Luik
- 1955 - Fédération Nationale des syndicats d'éleveurs du porc belge "Piétrain"
- Drie verschillende comités geven een pig-book uit:
- Brabant en Henegouwen
  - Beide Vlaanders
  - Luik
- 1956 - Fédération Nationale des syndicats d'éleveurs du porc belge "Piétrain"
- 8 Comités
- Antwerpen: Provinciaal verbond der varkenskwekers van het Piétrain
- Comité provincial du Brabant
- Vereniging voor beide Vlaanders der kwekers van het Belgisch varken (Piétrain)
- Comité provincial du Hainaut
- Fédération provinciale Liégeoise des éleveurs du porc belge "Piétrain"
- Limburg: Provinciaal verbond der varkenskwekers van het Piétrain
- Province du Luxembourg
- Province de Namur

- 1957 - het pig-book maakt geen melding van een nationale vereniging! Toch zijn de boeken van de 9 provinciale verenigingen gebundeld.
- Antwerpen: Provinciaal verbond der varkenskwekers van het Piétrain
  - Brabant: Fédération provinciale des éleveurs du porc belge "Piétrain"
Provinciaal verbond van kwekers van het Belgisch "Piétrainvarken"
  - Henegouwen: Comité provincial des éleveurs du porc belge "Piétrain"
  - Limburg: Limburgse vereniging der kwekers van varkens van het "Piétrainras"
  - Luxemburg: Fédération provinciale des éleveurs du porc belge "Piétrain"
  - Namen: Fédération provinciale des éleveurs du porc belge "Piétrain"
  - Oost-Vlaanderen: Oostvlaamse vereniging voor "Piétrainkwekers"
  - West-Vlaanderen: Vereniging voor kwekers van het Belgisch Varken "Piétrain"
- 1958 - Antwerpen: Provinciaal verbond der kwekers van het varken "Piétrain"
- Brabant: Fédération provinciale des éleveurs du porc belge "Piétrain"
Provinciaal verbond van kwekers van het Belgisch "Piétrainvarken"
  - Henegouwen: Fédération provinciale des éleveurs du porc belge "Piétrain"
  - Luik: Fédération provinciale des éleveurs du porc belge "Piétrain"
  - Limburg: Provinciaal verbond der kwekers van het varken "Piétrain"
  - Luxemburg: Fédération provinciale des éleveurs du porc belge "Piétrain"
  - Namen: Fédération provinciale des éleveurs du porc belge "Piétrain"
  - Oost-Vlaanderen: Provinciaal verbond der kwekers van het varken "Piétrain"
  - West-Vlaanderen: Provinciaal verbond der kwekers van het varken "Piétrain"
- 1959-60 - Het pig-book van 1959 vermeldt geen national bestuur of provinciale besturen
- 1961 Hier is voor de eerste maal sprake van:
- Nationaal verbond der varkensfokkers
  - Fédération nationale des éleveurs de porcs
- 1962 Eerste maal: Landsbond der varkensfokkers v.z.w.
Fédération nationale des éleveurs de porcs ASBL

5.3 Jaar van eerste inschrijving in het pig-book per provincie

In tabel 20 wordt een overzicht gegeven van het jaartal waarin per provincie de eerste fokbeer en fokzeug in het pig-book werd ingeschreven.

Tabel 20 Jaartal van eerste inschrijving van een Piétrain-beer en zeug in het pig-book per provincie

Provincie	Jaar van eerste inschrijving	
	Eerste beer	Eerste zeug
Antwerpen	1952	1954
Brabant	1945	1946
Henegouwen	1951	1952
Limburg	1953	1953
Luik	1948	1948
Luxemburg	1947	1947
Namen	1948	1948
Oost-Vlaanderen	1953	1953
West-Vlaanderen	1953	1953

5.4 Regionale spreiding

In de volgende figuren wordt de evolutie van de regionale spreiding van het jaarlijks aantal ingeschreven beren en zeugen in de periode 1945 – 2000 weergegeven.

Deze regionale spreiding wordt vanuit twee oogpunten benaderd:

- Per provincie waarbij Brabant staat voor het momenteel Vlaams-Brabant, Waalts-Brabant en Brussel is (figuur 29 en 30);
- Per regio. Er worden drie regio's beschouwd: Brabant (het huidige Vlaams-Brabant, Waals-Brabant en Brussel), Vlaanderen (zonder Vlaams-Brabant) en Wallonië (zonder Waals-Brabant) (figuur 31).

Verder wordt de evoutie geschetst van het aantal ingeschreven beren en zeugen in enkele provincies in de periode 1955 – 2000 (figuur 32).

5.4.1 Spreiding over de provincies

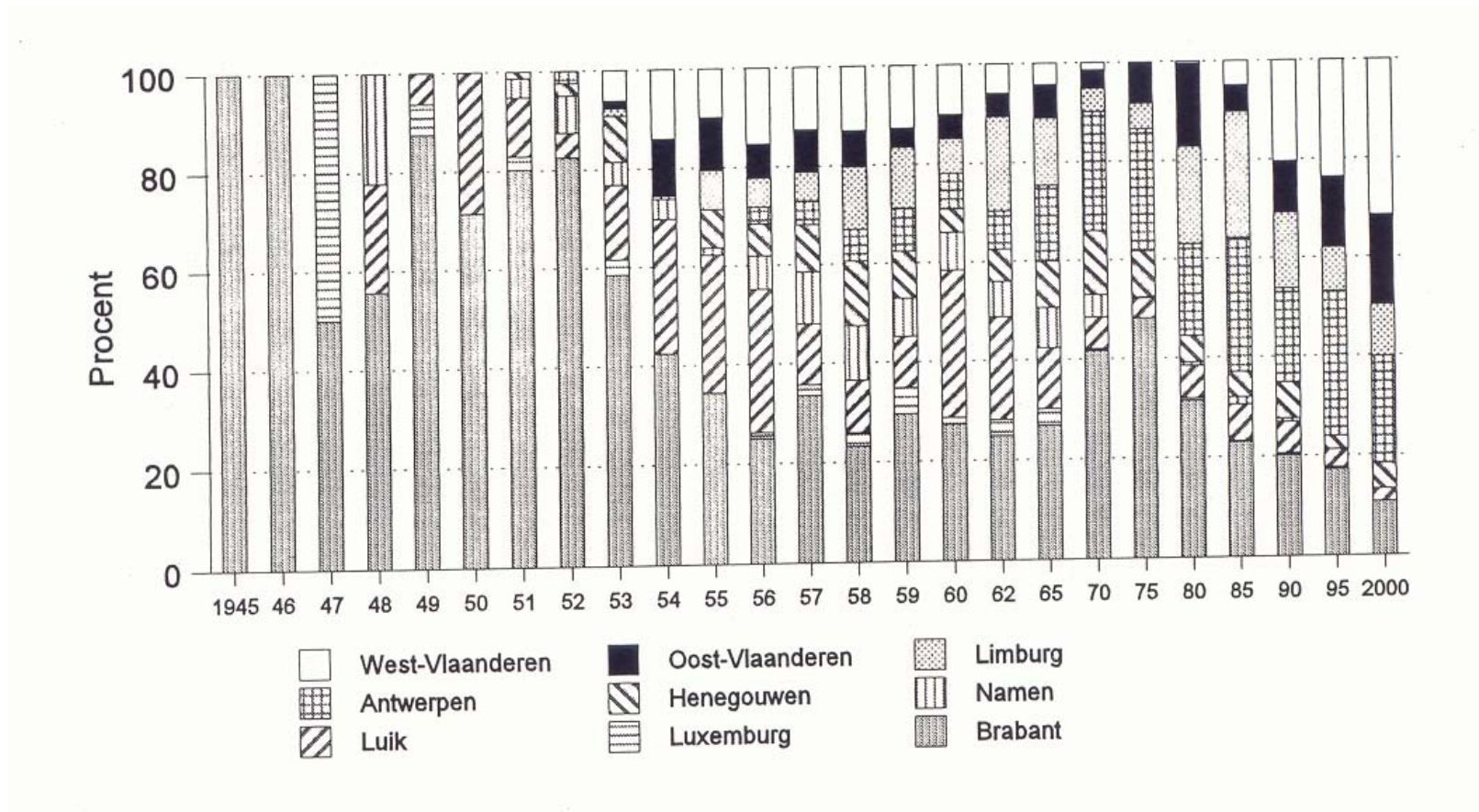
De verdeling van het aantal ingeschreven beren en zeugen over de provincies wordt in figuur 29 (beren) en 30 (zeugen) gegeven in relatieve cijfers. Dit wil zeggen dat het aantal ingeschreven provincie procentueel omgerekend wordt. Aldus worden de 205 zeugen ingeschreven in 1949 als volgt procentueel verdeeld:

- 173 in Brabant of 84,4 %;
- 10 in Luxemburg of 4,9 %
- 15 in Luik of 7,3 %
- 7 in Namen of 3,4 %.

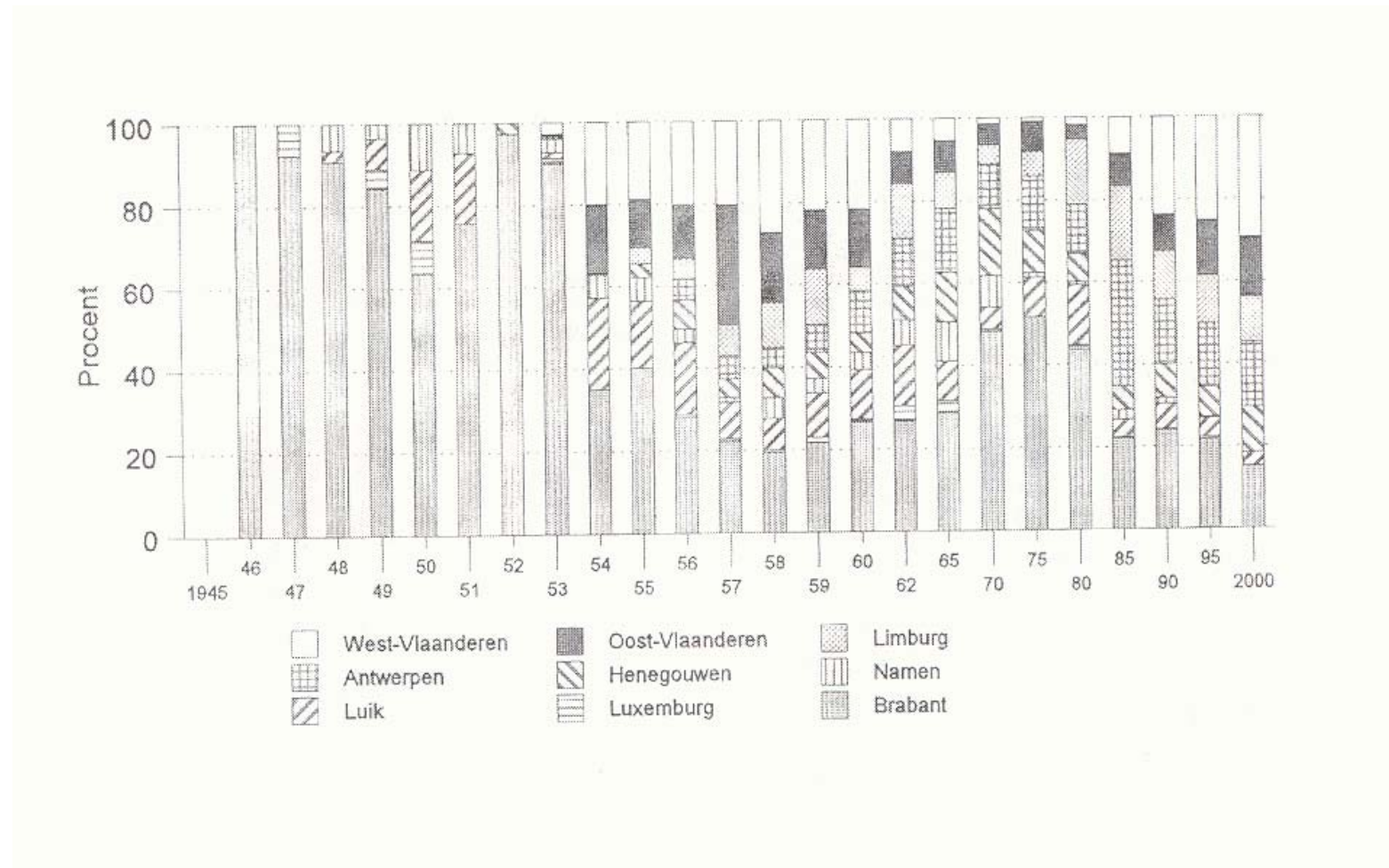
Het zijn de voormelde berekende percentages die in de figuren 29 en 30 zijn opgenomen.

Wat de indeling naar provincie betreft kunnen enkele onvolmaaktheden zijn opgetreden:

- In de eerst uitgegeven pig-book's komt het voor dat bij de Fokker de naam van de gemeente niet wordt vermeld. Naar best vermogen is dan een provincie toegekend;
- In een pig-book dat wordt uitgegeven door een organisatie verantwoordelijk voor meerdere provincies is het mogelijk dat een of andere gemeente aan een verkeerde provincie is toegewezen;
- In de beginperiode is soms de naam opgegeven van een toenmalige gemeente die thans een gehucht is van een deelgemeente van een fusie. Het is niet altijd evident om de juiste interpretatie te kennen;
- In de loop van de ruim 50 jaar waarop de evolutie betrekking heeft zijn een aantal gemeenten van provincie gewisseld. Er is in de figuren rekening gehouden met de provincieaanhankelijkheid van de gemeente voor het betreffende jaar.

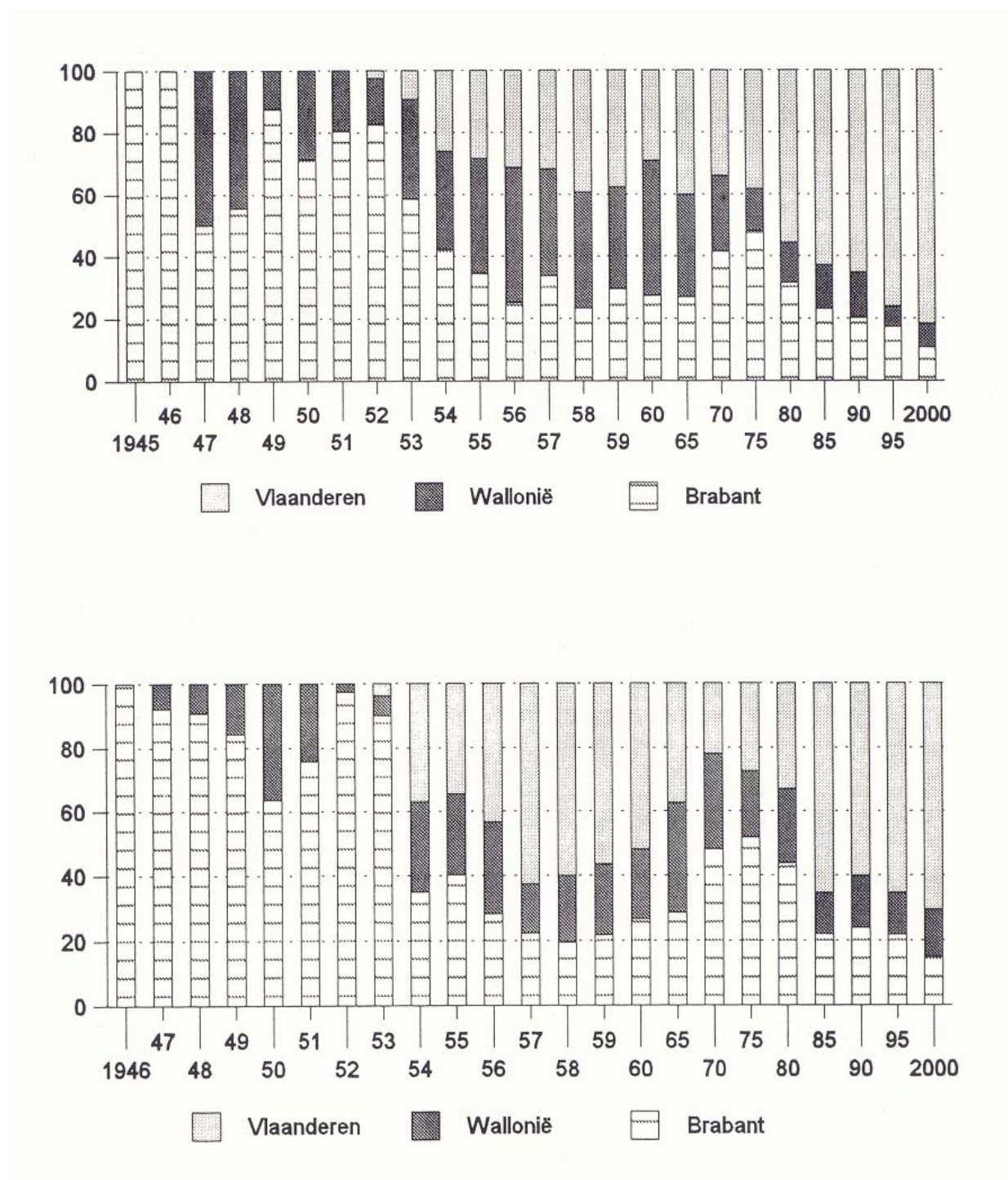
Figuur 29 Evolutie van de procentuele verdeling van de ingeschreven Piétain-beren in functie van de provincies

Figuur 30 Evolutie van de procentuele verdeling van de ingeschreven Piétrain-zeugen in functie van de provincies

5.4.2 Spreiding over de regio's

Figuur 31 Evolutie van de verdeling van het aantal ingeschreven Piétrain-bieren (boven) en het aantal ingeschreven Piétrain-zeugen (onder) over Brabant, Vlaanderen en Wallonië in de periode 1945 – 2000

5.4.3 Evolutie binnen enkele provincies

Bij de interpretatie van de curven van figuur 32 dient de lezer aandacht te hebben voor de schaal waarin de betreffende figuur is getekend. Er is per provincie voor een specifieke schaal gekozen precies omdat een evolutie wordt weergegeven. Rechts onderaan op figuur 32 vindt de lezer de evolutie van het aantal inschrijvingen van beren en zeugen in België in de periode 1955 – 2000 zodat hij/zij onmiddellijk de evolutie in een bepaalde provincie kan vergelijken met de algemene evolutie. Hierna wordt de evolutie per provincie beschreven:

Brabant

- Gestage toename van het aantal inschrijvingen tot 1980, met uitzondering van een duidelijke daling van het aantal zeugen in 1975;
- Vanaf 1980, aanvankelijk nog een status-quo bij de zeugen doch verder een opvallende tot zeer sterke daling zodat in 2000 teruggevallen is op zowat het niveau van 1955.

Luik

- Aanvankelijk een forse stijging;
- Gevolgd door een even forse daling tot 1975;
- Een hoogtepunt te bereiken in 1990.

Henegouwen

- Henegouwen kende een sterke bloei in de zestiger jaren;
- Zoals in de andere provincies liep de belangstelling terug rond 1975 om een nieuw hoogtepunt te bereiken in 1990.

Limburg

- Limburg kende in de jaren zestig niet de bloei van sommige provincies;
- In 1985 wordt een absoluut hoogtepunt bereikt waarna de belangstelling opnieuw daalde

West-Vlaanderen

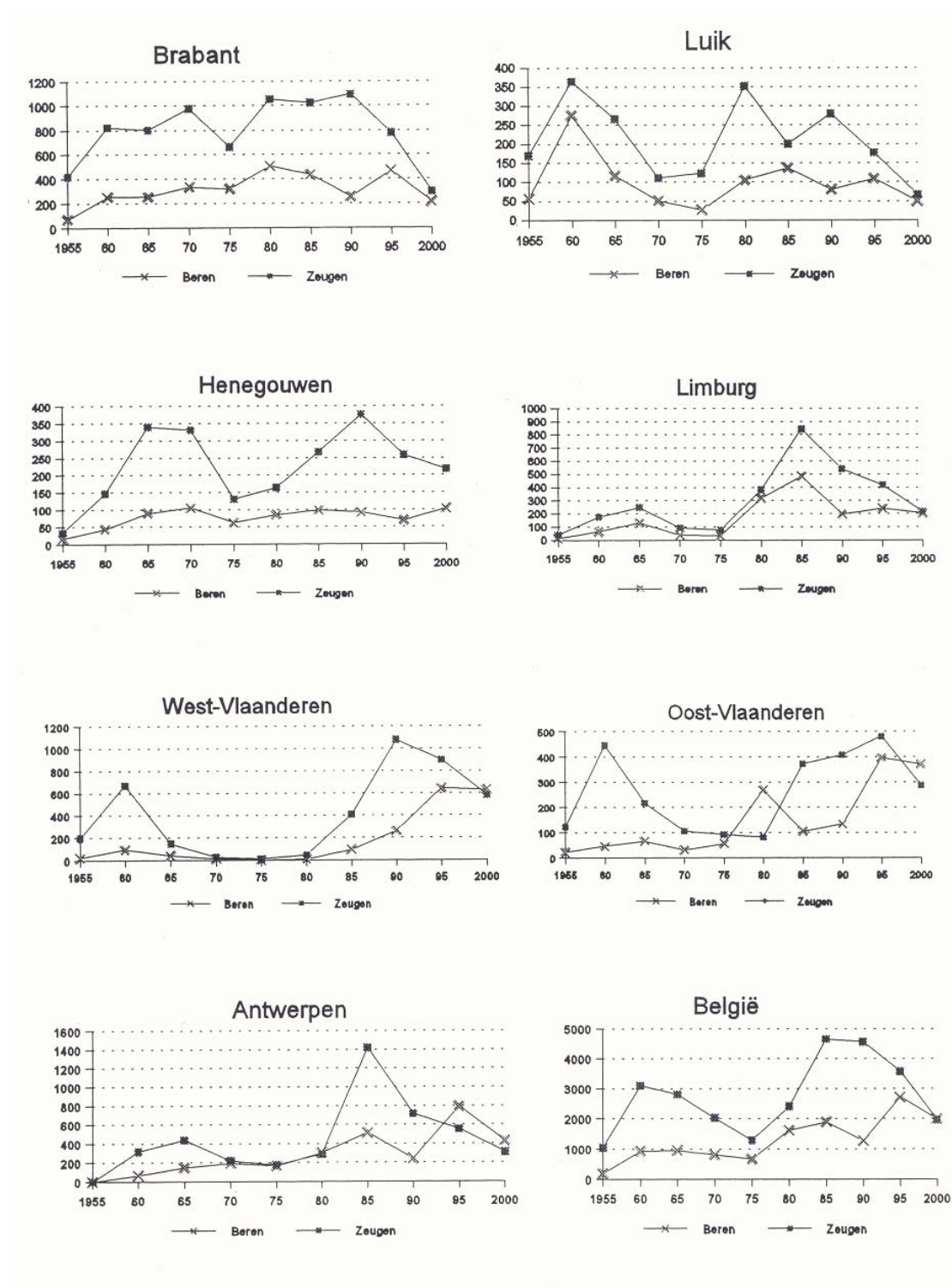
- Aanvankelijk een belangrijke groei tot 1960;
- Waarna geleidelijke inkrimping tot 1975, periode waarin het ras vrijwel volledig verdwenen is;
- Nadien, wanneer de vraag toeneemt, een geleidelijk herstel;
- West-Vlaanderen lijkt mij de provincie bij uitstek die fors reageert op wijzigende marktomstandigheden.

Oost-Vlaanderen

- Aanvankelijk en tot 1960 een forse aangroei van vooral ingeschreven zeugen;
- Gevolgd door een duidelijke inkrimping van de zeugen tot 1980;
- Nadien nam de belangstelling opnieuw toe;
- Binnen het varkensstamboek-gebeuren is Oost-Vlaanderen lange tijd de provincie gebleven met een relatief lage aanwezigheid van Piétrain-varkens.

Antwerpen

- De provincie die het laatst met de zuivere Piétain-fokkerij is begonnen;
- In het begin een aangehouden stijging tot 1965;
- Gevolgd door een relatief beperkte inzinking tot 1970;
- Vanaf 1970 een gestage toename aan ingeschreven beren en zeugen.

Figuur 32 Evolutie van het jaarlijks aantal ingeschreven beren en zeugen in enkele provincies en in België in de periode 1955 – 2000

6 Verspreiding van Piétrain in het buitenland

Met bijzondere dank aan ir. Fank Steyaert, B.E.V.A., die voor ons bemiddeld heeft bij de verschillende buitenlandse stamboeken en aan deze stamboeken zelf voor het ter beschikking stellen van informatie.

Reeds vanaf het midden van de "50-er jaren was er een buitengewone belangstelling voor dit uitzonderlijk ras vanuit het buitenland. Duitsland en Frankrijk importeerden massaal Piétrainvarkens en zetten hun eigen stamboekselectie op. Ook Nederland ontwikkelde zijn eigen stamboekwerking met Piétrain maar echt belangrijk werd dit ras er niet.

Hierna wordt de actuele situatie van de Piétrain-fokkerij en het gebruik van Piétrain-sperma in de volgende landen weergegeven: Duitsland, Groot Hertogdom Luxemburg, Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittannië, Ierland, Italië, Nederland, Spanje en Portugal.

Duitsland

Duitsland importeerde massaal in de periode 1960 – 1980. Gedreven door de Duitse vleesmarkt, waar verschillen in slachtkwaliteit aanleiding geven tot duidelijke verschillen in prijs doch waarbij de extreme-gespierde karkassen minder duur betaald werden dan in België, ontwikkelde Duitsland reeds snel zijn eigen type Piétrain met meer selectiedruk op groei en minder op gespierdheid.

In 1999 waren er volgens het "Zentralverband der Deutschen Schweineproduktion e.V." 879 Piétrainkwekers met in het total 6 903 zeugen en 4 102 beren in productie. Jaarlijks worden ruim 9 000 000 doses Piétrain-sperma verkocht wat goed is voor 63,5 % van alle verkochte doses in Duitsland. Meer dan 60 % van de Piétrainvarkens zijn stressresistent (heterozygoot of homozygoot). Het streefdoel is om over drie tot vier jaar geen stressgevoelige dieren meer te hebben.

Groot Hertogdom Luxemburg

De Luxemburgse zeugenstapel omvat ongeveer 9 000 zeugen. Circa 90 % ervan wordt bezaaid met een Piétrain-eindbeer. Behoudens enkele geïmporteerde beren worden deze Piétrain-beren gefokt in het Luxemburgse stamboek.

Oostenrijk

Sinds 1975 wordt de Piétrain in Oostenrijk ingezet als eindbeer. Er zijn momenteel 35 fokkerijen met een totaal van 1 250 Piétrain-zeugen. In 2000 werden 430 beren in het stamboek geregistreerd en niet minder dan 2 500 Piétrain-beren verkocht.

Op dit ogenblik is men gestart met het stressresistent maken van de Piétrain evenwel met behoud van een hoog percentage vlees.

Frankrijk

In 1956 reeds was in Frankrijk een fokbedrijf met ruim 25 zeugen actief. In 1957 vinden wij in het stamboek zelfs 5 fokkerijen terug. De dieren op deze bedrijven waren ingeschreven in het "Pig-book National Belge en attendant la création du P.B. Français pour le Piétrain – het Nationaal pig-book van België in afwachting van de oprichting van een Frans Piétrain stamboek". Na 1957 vinden wij in de Belgische stamboeken geen Franse bedrijven meer terug. Wellicht werden nadien de dieren ingeschreven in het Franse stamboek. In 2000 telde men in stamboekverband op 13 fokkerijen 775 Piétrain-zeugen (stressgevoelig). Daarnaast vindt men ook nog vier lijnen Piétrain op bedrijven die een autonome selectie voeren met een totaal van 645 zeugen. Eén van deze lijnen wordt als zeugenlijn geselecteerd en is stressresistent.

Heel belangrijk in Frankrijk is de productie van gekruiste beren (50 % Piétrain waarbij de vader een Piétrainbeer is of 25 % Piétrain waarbij één grootvader een Piétrainbeer is).

Bijna 4 000 zeugen worden ingezet voor deze productie.

Uit cijfers van het 'Agence de la Sélection Porcine – France' blijkt dat ongeveer 55 % ($\pm 2\,000\,000$ doses) van het verkochte berensperma afkomstig is van ofwel Piétrain-beren ofwel beren waarvan de vader of de grootvader een Piétrain-beer is. Opmerkelijk is ook dat nog ruim 30 % van de verkochte doses afkomstig zijn van gekruiste beren zonder Piétrain.

Groot-Brittannië

Alhoewel er steeds enige belangstelling geweest is, is de Piétrain nooit talrijk geweest in Groot-Brittannië. Slechts sinds 1994 worden afstamming en geboortes geregistreerd. Op dit ogenblik zijn er 2 bedrijven, elk met minder dan 100 zeugen, stamboek-actief. Op Britse KI-centra zijn geen beren van het ras Piétrain actief.

Ierland

In Ierland is de Piétrain nagenoeg volledig afwezig. Als eindbeer wordt in Ierland voor 75 tot 80 % een Landras of Large White beer gebruikt. Alleen door sommige fokkerijgroeperingen wordt de Piétrain als eindbeer aangeboden. Volgens de Hermitage Pedigree Pigs Ltd. geniet de Piétrain weinig belangstelling omwille van de hoge uitval, het halothaan gen, de slechte vleeskwiteit en de lage groei.

Italië

In Italië zijn momenteel slechts 10 fokkerijen actief in de Piétrain-selectie. Zuivere Piétrain wordt zeer weinig gebruikt in Italië. Wel is er een groeiende markt voor gekruiste eindberen waarvan de vader een stressresistente Piétrain is.

Nederland

Het aantal actieve Piétrain-zeugen in Nederland in stamboekverband (TOPIGS) bedraagt slechts 150. Men mag aannemen dat het aantal Piétrain-zeugen buiten deze organisatie te verwaarlozen is.

Bij de Coöperatieve KI-verenigingen (marktaandeel 75 %) vindt men 250 zuivere Piétrain-beren en 125 gekruiste Piétrain-beren. Deze gekruiste beren hebben altijd als moeder een Large White-achtige zeug. 25 % van het TOPIGS-sperma is van raszuivere Piétrain-beren en 10 % is van met Piétrain gekruiste beren.

De behoefte aan KI-beren kon de laatste jaren niet uit de eigen zeugen geproduceerd worden. Daarom wordt er samengewerkt met enkele Duitse Zuchtverbande (varkensstamboeken).

De grote vlucht van het gebruik van Piétrain-sperma kan verklaard worden enerzijds door de slechte prijssituatie (vleespercentage is hierdoor belangrijker geworden dan groei), anderzijds door een toenemende overproductie van biggen in Nederland die steeds meer naar Duitsland geëxporteerd worden waar de klanten Piétrain vragen.

Spanje

De Piétrain-stamboekkern is in Spanje met 8 aangesloten fokkers en ongeveer 1 000 ingeschreven zeugen beperkt. Nochtans is de impact op de Spaanse vleesvarkensproductie behoorlijk groot. Vooral op KI-centra zijn ongeveer 2000 Piétrain-beren als eindbeer voor de vleesvarkensproductie actief. Van deze Piétrain KI-beren worden jaarlijks meer dan 1,5 miljoen dosissen sperma verkocht.

Portugal

In Portugal zijn er praktisch geen Piétrain-zeugen en is er derhalve geen selectie in zuiver ras. Er zijn wel een 50-tal Piétrain-beren aanwezig, vooral op kleine, gesloten bedrijven.

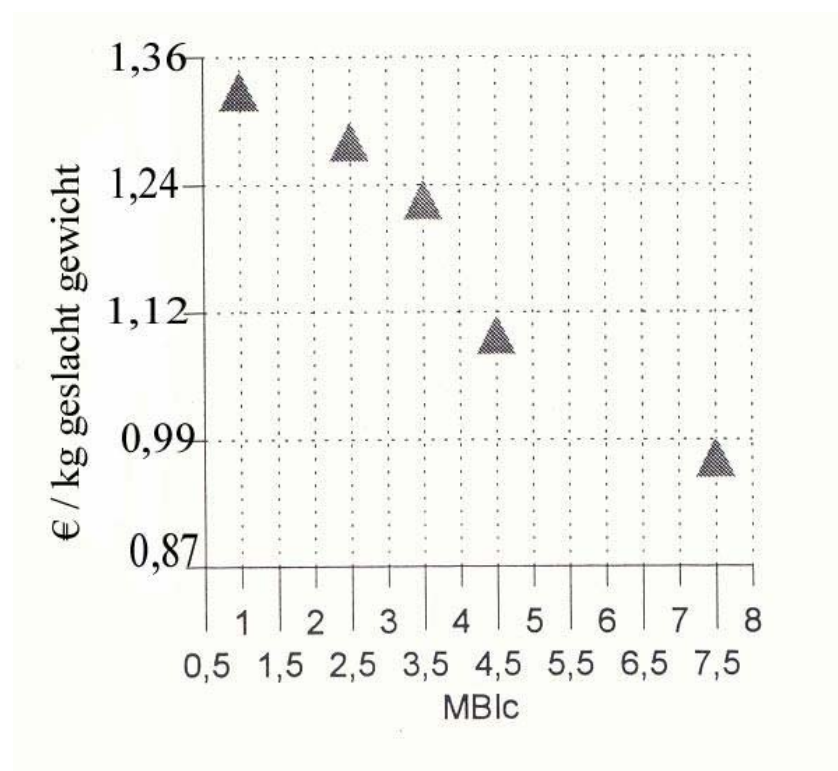

7 Nut van het ras voor de actuele varkensproductie

De professionele varkenshouder dient op zijn bedrijf te zorgen voor een goede rendabiliteit door een optimalisatie van de verhouding tussen de opbrengsten en de kosten.

Deze opbrengsten hangen o.m. af van de slachtkwaliteit van de vleesvarkens. In figuur 33 wordt de actuele relatie weergegeven tussen de slachtkwaliteit, uitgedrukt in MB1c, en de waarde van het slachtvarken in €/kg geslacht gewicht. In het schema worden de gemiddelde prijzen van Covavee over de jaren 1999 en 2000 gegeven van de slachtkwaliteitsklassen, uitgedrukt in MB1c, die overeenkomen met wat vroeger EE-E, AA, A1, A2-B1, A3-B2-C1 werd genoemd. Een hogere slachtkwaliteit wordt door een lagere MB1c weergegeven.

Figuur 33 Gemiddelde prijs per kg geslacht gewicht van varkenskarkassen in functie van hun MB1c

Bron: H. Vets (2001)

Aanvankelijk (de jaren 1960) waren de prijsverschillen tussen opeenvolgende slachtkwaliteitsklassen nagenoeg dezelfde. In de jaren 1970 nam het prijsverschil tussen de betere klassen toe en nam het prijsverschil tussen de lagere klassen af. De laatste 10 jaar echter zijn de prijsverschillen tussen de hogere handelsklassen opvallend verkleind terwijl het prijsverschil tussen de handelsklassen 1A en 2A-1B groot is gebleven (zie figuur 33).

In de moderne varkenshouderij van kruisingen, veel meer dan vroeger, onmisbaar geworden. De volgende uitgangspunten liggen hierbij aan de basis:

- Stressresistente zeugen met een grotere vruchtbaarheid en daardoor een lagere bevruchtbaarheid;
- Het maximaal benutten van heterosis;
- Bedrijven met meer zeugen waarbij de varkenshouder minder tijd per zeug kan en/of wil besteden;
- De noodzaak vleesvarkens te produceren met een voldoende en uniforme slachtkwaliteit;
- Beheersing van de kostprijs per kg geproduceerd vlees.

De markt van geslachte varkens geeft aan dat de grootste vraag uitgaat naar varkens met een slachtkwaliteit A1 of dicht aanleunen bij A1. Uit de analyse van figuur 33 blijkt dat een productie van geslachte varkens met een slachtkwaliteit beter dan A1 slechts een geringe meerwaarde oplevert terwijl de productiekosten doorgaans beduidend hoger zijn door een lagere groei en vruchtbaarheid en een hogere uitval. Anderzijds laat de varkenshouder veel geld liggen door varkens te produceren met een slachtkwaliteit die veel lager is dan A1.

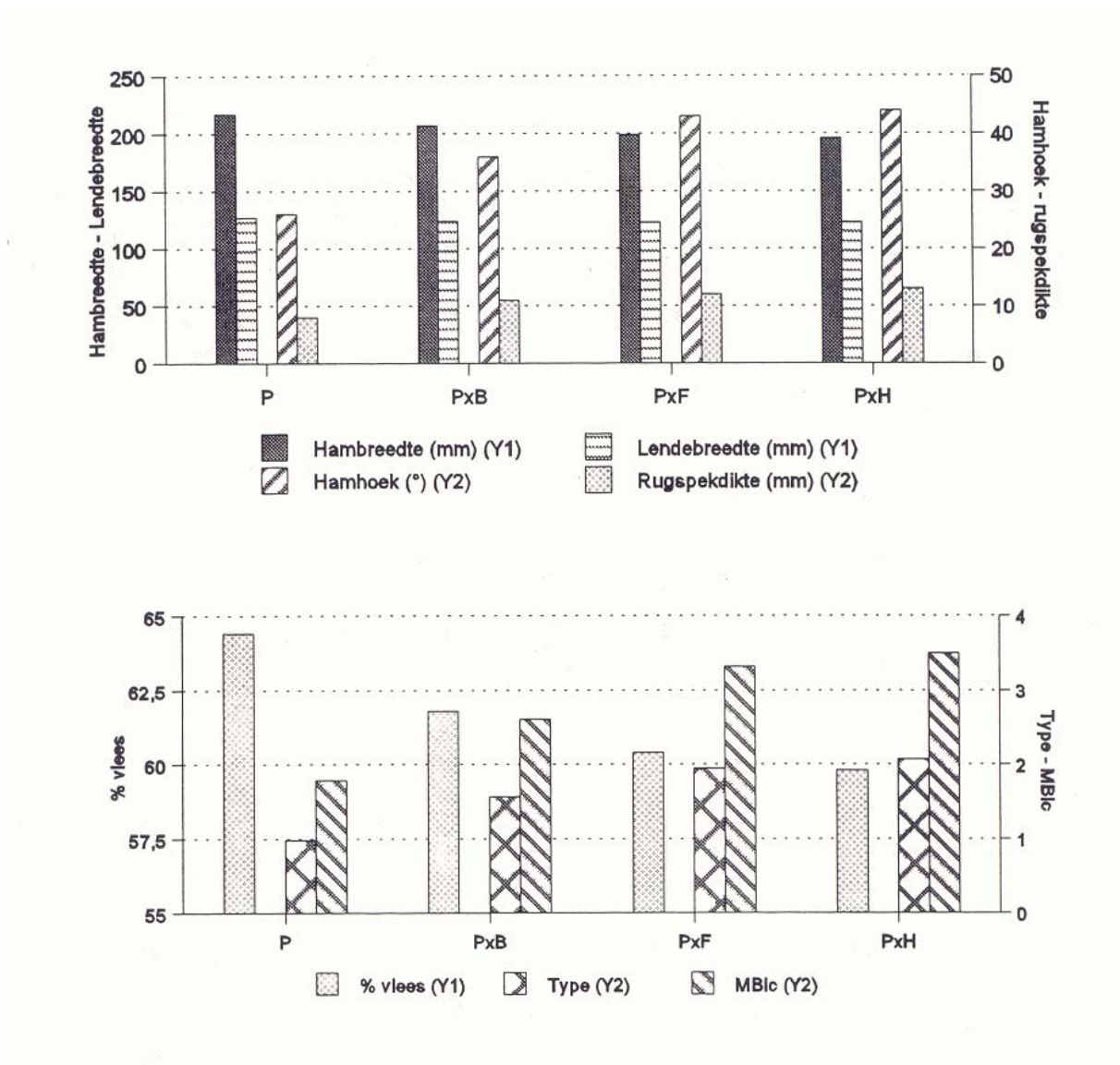
De ideale mix om de gepaste slachtkwaliteit te produceren aan een voordelige kostprijs heeft steeds een Piétrain-beer nodig naast een stressresistente, hoog-productieve zeug. De keuze van de zeug heeft zijn invloed op de vetmestingsresultaten en de slachtkwaliteit van de vleesvarkens, zoals aangetoond wordt in de figuren 34, blz. 153 en 35, blz 154. In deze figuren worden resultaten getoond van het Piétrain-ras en van drie kruisingen met Piétrain-beren, namelijk met BL-zeugen (in de figuur aangeduid met Px B), met F1-zeugen (Px F) en met allerhande hybridezeugen (Px H).

De onlangs gepubliceerde en hierna vermelde resultaten van een Duits onderzoek naar de waarde van een Piétrainbeer als vader van kruisingen voor de productie van vleesvarkens in vergelijking met beren van andere rassen zijn ook geldig voor de Belgische situatie.

De kruisingen met een Piétrainbeer als vader hebben:

- een hoger vleespercentage;
- een grotere rugspieroppervlakte;
- een kleinere vetoppervlakte;
- een lagere dagelijkse groei;
- een gelijkaardige voederomzet;
- een lagere dagelijkse voederopname;
- een grotere uniformiteit in aflevergewicht;
- het hoogste financiële rendement (ongeveer 5 tot 10 Euro-cent/kg geslacht gewicht meer).

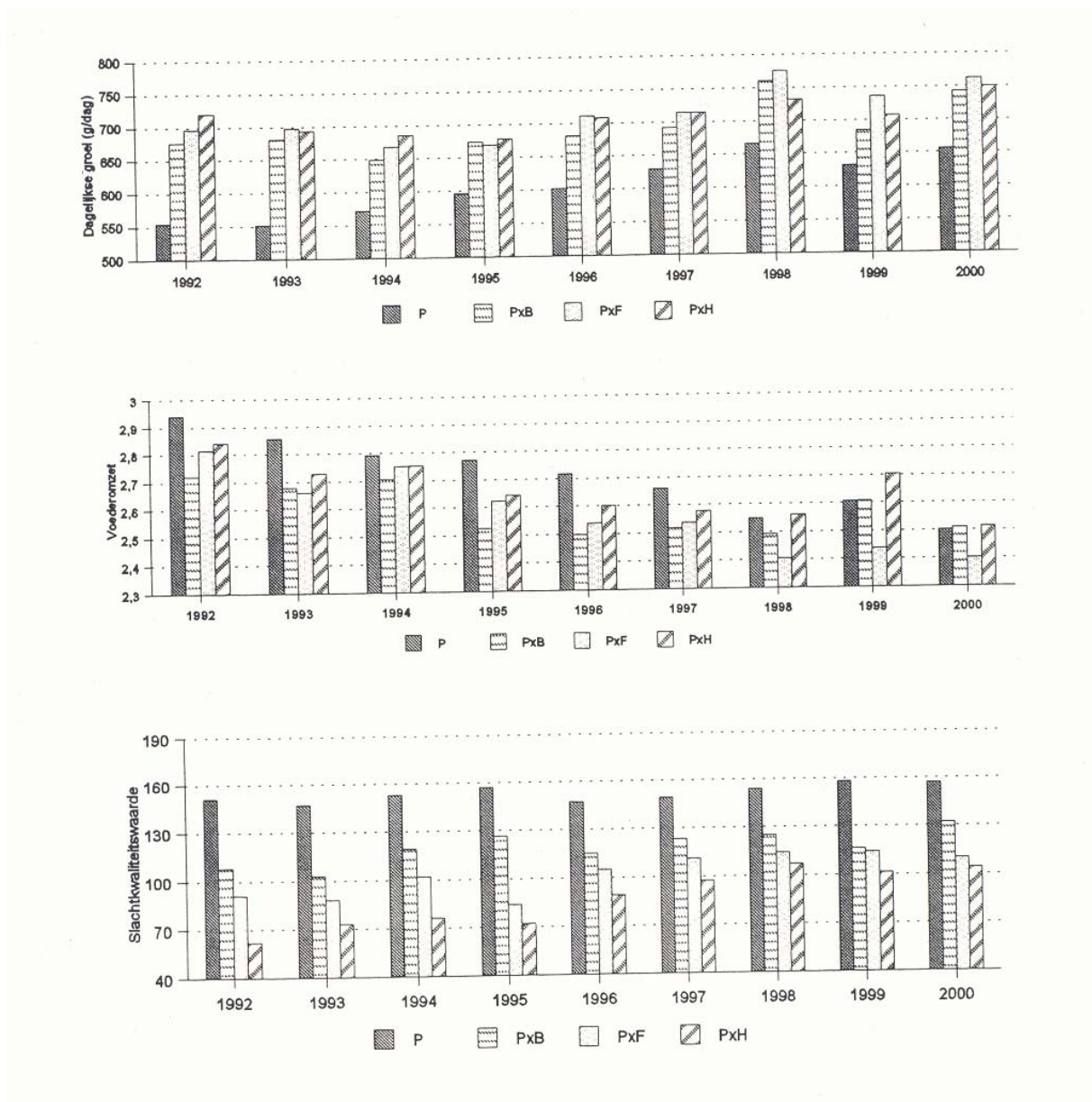
Het betreffende vergelijkend onderzoek in Duitsland werd uitgevoerd met beren van het ras Piétrain, Deense Duroc-slachtlijn en Large-White-slachtlijn.

Figuur 34 Gemiddelde SKG II-metingen in 2000 van varkens van zuiver Piétrain-ras en van kruisingen met Piétrain-beren

Bron: Jaarverslagen B.E.V.A.

De MBlc van kruisingen van het type Piétrain x F1-zeugen (P x F) en Piétrain x hybridezeugen (P x H) situeren zich gemiddeld in het gebied met de grootste vraag (in de buurt van 3,5). De kruising van Piétrain x Belgisch Landvarken (P x H) komt met een MBlc lager dan 3 in een zone voorbij het optimum te liggen.

Figuur 35 Evolutie van groei, voederomzet en slachtkwaliteitswaarde van raszuivere Piétrainvarkens en van kruisingen met Piétrain in de periode 1992 - 2000

Bron: Jaarverslagen B.E.V.A.

8 Piétrain van andere landen en organisaties

Doorheen de jaren werden vanuit België grote aantallen fokdieren verkocht naar het buitenland. Wanneer deze verkopen doorgingen naar andere varkensstamboeken is het nog mogelijk na te gaan op welk wijze het ras zich in dat land verder ontwikkelde. Indien de varkens evenwel verkocht werden naar private fokkerijgroeperingen wordt het moeilijk om de dieren en hun nafok te volgen. Immers bij deze groeperingen werd de Piétrain vaak gebruikt voor de opbouw van bepaalde lijnen, al dan niet met een eigen naam en derhalve verschillend van de naam Piétrain, die dan nadien aangewend werden in hybridisatie-programma's.

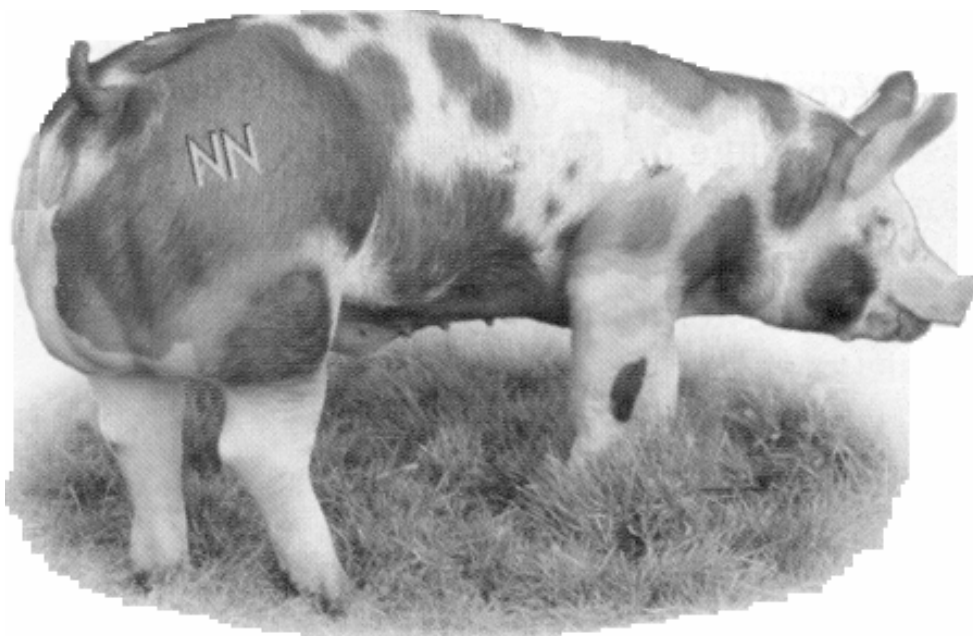
Toch kunnen wij stellen dat de Piétrain in de meeste varkensproducerende landen ingezet wordt als eindbeer, zij het dan vaak voorafgaandelijk gekruist met andere rassen of lijnen. Enig opzoekingswerk op het Internet leert ons dat de Piétrain zelfs aanwezig is op tal van KI-centra in de USA.

Opvallend hierbij is dat veel buitenlandse gebruikers werken met stressresistente Piétrain-lijnen die helaas vaak buiten België aangekocht worden. De belangrijkste reden hiervoor is dat veelal veel meer dan in België de nadruk ligt op groei.

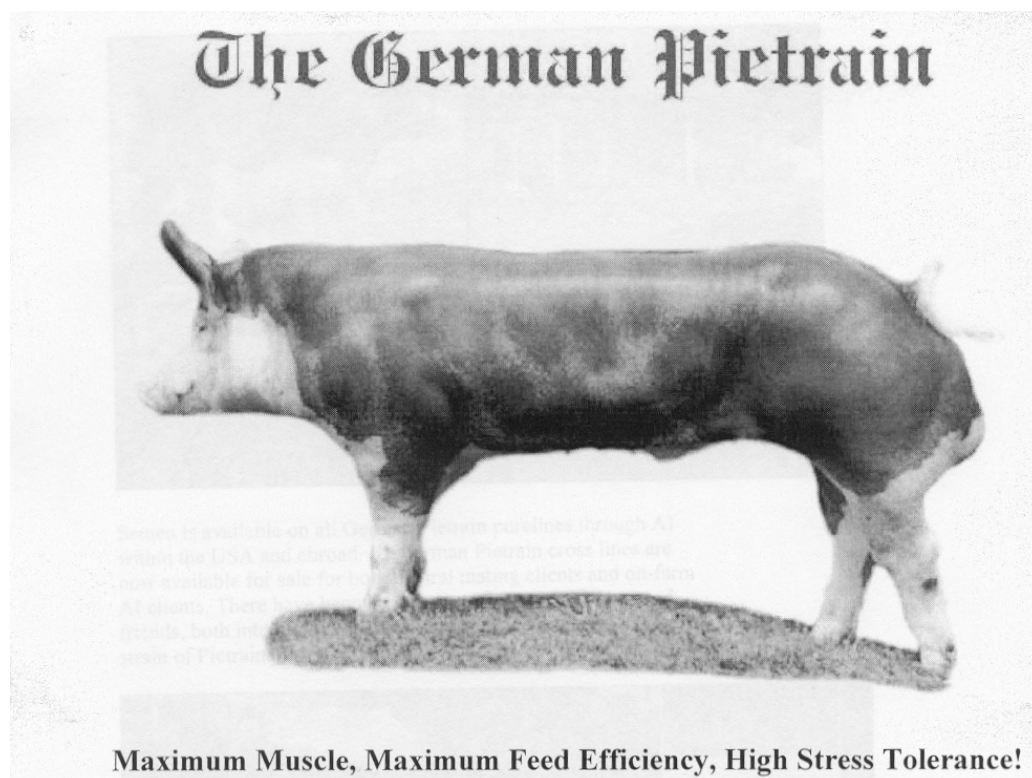
Onderstaande foto's geven enkele van de door andere organisaties ingezette eindberen die afstammen van het Piétrain-ras.

Foto 46 De **SEGHERS**extr**Mus** beer - van deze beer werd aangetoond dat hij drager is van het **BETTER**gen**TM**muscle – gen, het exterieur verraadt duidelijk zijn Piétrain-herkomst
Bron: N. Buys (2001)

Foto 47 "Pietrix", stressresistente beer van de Franse groep S.C.A.P.A.A.G.
Bron: Anonymus (2001a)

Foto 48 Duitse Piétrain op Amerikaanse KI-centra
Bron: <http://lonewillow.com>

Foto 49 Tybor – eindbeer, Topigs (Nederland) stelt deze beer voor om te gebruiken op binnen- en buitenlandse markten waar meer vlees gevraagd wordt. Tybor is een kruising tussen Topigs Yorklijnen en Piétrain.
Bron: Anonymus (2001c)

Foto 50 Berenlijn 408 van PIC Deutschland GmbH, een raszuivere, homozygoot stressresistente Piétrainbeer
Bron: <http://www.pic.com/germany/produkte/408.html>

Foto 51 Duitse Piétrain-stamboekberen op een fokvarkensveiling te Hessen
Links een stressgevoelige en rechts een stressresistente Piétrain-beer
Bron: <http://www.sfh-hessen.de>

Foto 52 Piétrain stamboekbeer in Frankrijk
Bron: <http://www.inapg.inra.fr>

9 Lijst van figuren, tabellen en foto's

FIGUREN – Deel 1

Figuur 1	Gemiddelde vlees/vet verhouding van varkens van een aantal rassen en kruisingen in functie van het geslacht	10
Figuur 2	Evolutie van de relatieve prijs van slachtvarkens, uitgedrukt in €/kg levend gewicht op de markt van Kuregem	41
Figuur 3	Evolutie van de procentuele verhouding in prijs per kg geslacht gewicht tussen de hoogste en de laagste slachtkwaliteitsklasse bij varkens in België	42
Figuur 4	Afstamming en inteeltcoëfficiënt van Alba de la Sarte	54
Figuur 5	Afstamming en inteeltcoëfficiënt van Duc	55
Figuur 6	Evolutie van de gemiddelde dagelijkse groei van Piétrainvarkens op de selectiemesterij in de periode 1959 - 60 to 2000	70
Figuur 7	Evolutie van de gemiddelde voederomzet van Piétrainvarkens op de selectiemesterij in de periode 1959 – 60 tot 2000	71
Figuur 8	Evolutie van het gemiddelde % carré van Piétrainvarkens op de selectiemesterij in de periode 1959 – 60 tot 1983	73
Figuur 9	Evolutie van het gemiddelde % ham van Piétrainvarkens op de selectiemesterij in de periode 1959 – 60 tot 1983	74
Figuur 10	Evolutie van de gemiddelde vleesvetverhouding van Piétrainvarkens op de selectiemesterij in de periode 1959 – 60 tot 1983	75

		160
Figuur 11	Evolutie van de slachtkwaiteitswaarde van Piétrainvarkens op de selectiemesterij in de periode 1984 - 2000	76
Figuur 12	Evolutie van het % vlees, het typegetal en de MBIC-waarde van Piétrainvarkens in de periode 1995 – 2000	77
Figuur 13	Resultaten van vleesvetverhouding van Piétrainvarkens, gemiddelde van alle varkens en resultaat van de kampioen, op de slachtprijskampen van 1956 tot 1965	78
Figuur 14	Procent vlees in de ham en de carré van varkens aanwezig op de slachtprijskampen van 1956 en 1957 in functie van het ras	79
Figuur 15	Evolutie van de vruchtbaarheid van Piétrain-zeugen, uitgedrukt in gemiddeld aantal levend geboren en gespeende biggen per worp, over de jaren 1951 tot 2000	81
Figuur 16	Aantal levend geboren en gespeende biggen per worp in functie van het worpnummer van Piétrainzeugen	82
Figuur 17	Evolutie van het aantal fokzuiver (NN) en niet-fokzuiver (Nn) stressresistent geteste Piétrainvarkens in de jaren 1992 tot 2000	85
Figuur 18	Evolutie van het aantal in het pig-book ingeschreven Piétrain-beren in de periode 1945 – 2000	93
Figuur 19	Evolutie van het aantal in het pig-book ingeschreven Piétrain-zeugen in de periode 1945 – 2000	94
Figuur 20	Evolutie van het aantal Piétrain-loten in het PR-onderzoekstype in de periode 1992 – 2000 en regionale verdeling	97

FIGUREN – Deel 2

Figuur 21	Mannelijke standaard 1953 – Gus 3B17	115
Figuur 22	Vrouwelijke standaard 1953 – Caline 3B140	116
Figuur 23	De afstamming van Clip du Pont 3B11	119
Figuur 24	Afstamming langs moederszijde van de in augustus 2001 op het bedrijf Henri Stas aanwezige productieve zeugen	127-128
Figuur 25	Schema van de opbouw van Piétrain Rehal in de onderzoeken van Prof. R. Hanset	130
Figuur 26	Versnijdingsresultaten van varkens van de rassen Veredeld Landvarken, Groot-Yorkshire en Piétrain op de slachtprijskampen	132
Figuur 27	Relatie tussen dagelijkse groei en paramters van slachtkwaliteit bij nakomelingen van drie beren op de slachtprijskamp van 1958	133
Figuur 28	Titelbladzijde van het pig-book 1945 – 50 met de samenstelling van het eerste bestuur van het stamboek	135
Figuur 29	Evolutie van de procentuele veredeling van de ingeschreven Piétrain-beren in functie van de provincies	141
Figuur 30	Evolutie van de procentuele verdeling van de ingeschreven Piétrain-zeugen in functie van de provincies	142
Figuur 31	Evolutie van de verdeling van het aantal ingeschreven Piétrain-beren (boven) en het aantal ingeschreven Piétrain-zeugen (onder) in de periode 1945 – 2000	143
Figuur 32	Evolutie van het jaarlijks aantal ingeschreven beren en zeugen in enkele provincies en in België in de periode 1955 – 2000	145

		162
Figuur 33	Gemiddelde prijs per kg geslacht gewicht van varkenskarkassen in functie van hun MBIC	151
Figuur 34	Gemiddelde SKGVII-metingen in 2000 van varkens van zuiver Piétrain-ras en van kruisingen met Piétrain-beren	153
Figuur 35	Evolutie van groei, voederomzet en slachtkwaliteitswaarde van raszuivere Piétrainvarkens en van kruisingen met Piétrain in de periode 1992 – 2000	154

TABELLEN – Deel 1

Tabel 1	Vetmestings- en slachtkwaliteitsresultaten van een aantal zuivere rassen en kruisingen	9
Tabel 2	Evolutie van het percentage dieren in de betere handelsklassen (AA + E + EE). Dieren met genotype nn	18
Tabel 3	Relatief belang van zeven exterieurkenmerken naargelang hun beoordeling als fokvarken of als slachtvarken	29
Tabel 4	Vruchtbaarheidsgegevens van Piétrain en enkele Engelse rassen	36
Tabel 5	Eerste resultaten van groei en voederomzet van Piétrainvarkens	36
Tabel 6	Resultaten van slachtkwaliteit van drie rassen	37
Tabel 7	Procentuele verdeling van de handelsklassementen van Piétrainvarkens in 1962 – 63, 1972, 1995 en 2000	40
Tabel 8	Procentueel aantal in het pig-book ingeschreven “wilde” beren en zeugen in de periode 1945 – 1959	46
Tabel 9	Gemiddelde inteeltcoëfficiënt, weergegeven in %, voor een aantal jaren	55
Tabel 10	Gemiddelde verwantschapscoëfficiënten (in %) met enkele bekende beren, van dieren waarvan ten minste de vader bekend is	56
Tabel 11	Vaders van in '53 ingeschreven zeugen en hun afstamming langs vaderszijde	59
Tabel 12	Vaders van de moeders van de in 1953 ingeschreven zeugen en hun afstamming langs vaderszijde	60

		164
Tabel 13	Vetmestings- en versnijdingsresultaten van diverse onderzoeken naar de kwaliteiten van het Piétrainvarken	66
Tabel 14	Aantal in het stamboek ingeschreven fokzuiver (NN) en niet-fokzuiver (Nn) stressresistente Piétrain beren en zeugen in de jaren 1990 tot 2000	86
Tabel 15	Aantal en percentage stressresistente fokzeugen in de Piétrain stamboekpopulatie op 1-8-2001	87
Tabel 16	Gemiddeld aantal ingeschreven dieren per fokker in de periode 1945 – 50 tot 2000	95
Tabel 17	Evolutie van het aantal gemerkte worpen per provincie en regio in de jaren 1990 tot 2000	96
Tabel 18	Aantal aangevoerde loten van Piétrain-beren in de selectiemesterijen in de jaren 1992 tot 2000	97
Tabel 19	Percentage beren naar ras op het KI-centra in België in 1996 en 2000	98

TABELLEN – Deel 2

Tabel 20	Jaartal van eerste inschrijving van een Piétrain-beer en zeug In het pig-book per provincie	139
----------	--	-----

FOTO'S – Deel 2

Foto 1	Een bont varken in 1902	101
Foto 2	Berkshire – 1921	102
Foto 3	Varken van Bayeux	102
Foto 4	Tamworth	102
Foto 5	Middle-White	102
Foto 6	Grand York	103
Foto 7	Veredeld Duits Landvarken – 1927	103
Foto 8	Beer van het Veredeld Inlands ras	104
Foto 8 a	Barken van Hannuit	104
Foto 9	Gloucester Old Spot	105
Foto 10	Varken van Bayeux	105
Foto 11	Geplande kruising – 1934	107
Foto 12	Big uit een worp met Berkshire invloed	108
Foto 13	Baldinger Tigerschwein	109
Foto 14	Mislukt Engels experiment om zelf een Piétrain te creëren	110
Foto 15	Zwartbont is nog geen Piétrain – 1960	111
Foto 16	Porc de Jodoigne	112
Foto 17	Rondtrekkende beer	112
Foto 18	Piétrain-zeug met biggen omstreeks 1948	113
Foto 19	Pauline de la Sarte 8B43	113

Foto 20	Aankondiging van de eerste keuring voor Piétrain-beren	114
Foto 21	Max 7B1	117
Foto 22	Robert 8B3	118
Foto 23	Paul 8B1	118
Foto 24	Clip du Pont 3B11	120
Foto 25	Espérance de la Sarte 8B3, kampioene 1953	121
Foto 26	Achter- en vooraanzicht van de beer Gus 3B17, kampioen 1954	121
Foto 27	Dur 4W87, kampioen 1955	122
Foto 28	Ecolière 5B400, kampioene 1955	122
Foto 29	Eugène, kampioen 1957	122
Foto 30	Fiette, kampioene 1957	122
Foto 31	Hidre de Murée en Jan d'Odoumont, kampioenen 1960	123
Foto 32	Juana de l'Etoile, kampioene 1962	123
Foto 33	Megus 2B422, geboren in 1962	124
Foto 34	Berkshire-aftekening	124
Foto 35	Bijna volledig witte beer, Emile geboren in 1956	124
Foto 36	Witte Piétrain	124
Foto 37	Altesse de la Sarte 0B134	125
Foto 38	Aïda 2B20	125
Foto 39	Zeer weinig beharing – 1952	125
Foto 40	Moderne volvlezige Piétrain-beer	129

		167
Foto 41	Typische droge Piétrain-beer	129
Foto 42	Stressresistente Piétrain-beer	129
Foto 43	Piétrain Rehal	130
Foto 44	Henri Anciaux	136
Foto 45	Viering van het 25-jarig bestaan van het stamboek	136
Foto 46	SEGHERSextreMus beer	155
Foto 47	Pietrix	156
Foto 48	Duitse Piétrain op Amerikaanse KI-centra	156
Foto 49	Tybor-eindbeer	157
Foto 50	Berenlijn 408 van PIC Deutschland GmbH	157
Foto 51	Duitse Piétrain-stamboekberen op een fokvarkensveiling te Hessen	158
Foto 52	Piétrain stamboekbeer in Frankrijk	158

10 Literatuurlijst

Anonymus (1958). De Piétrainvarkens op de nationale prijskamp voor geslachte varkens. *De Belgische Veefokkerij*, nr. 10, 10 – 11.

Anonymus (2001a). Une nouveauté ? ..... Oui, le Pietrix. Reclameboodschap van de firma S.C.A.P.A.A.G.-Multigène in *Porc magazine*, nr. 345, p. 27.

Anonymus (2001b). Piétrain komt als beste uit de bus. *Boerderij/Varkenshouderij*, nr. 18, 3-VA.

Anonymus (2001c). Topigs. *Documentatie EAAP-conference Tour 2000* – 23 augustus.

Anonymus (2001d). Reclameboodschap ‘Une nouveauté’? ... Oui ... le Pietrix! *Porc magazine*, nr. 345, 27.

Bekaert, H. (1961). Vergelijkende studie van het Piétrainras en het Veredeld Landras. *Ministerie van Landbouw, Bestuur voor Landbouwkundig Onderzoek, Werkgroep Kwaliteitsverbetering Varkensvleesproductie*, 84 blz..

Bekaert, H., Eeckhout, W., Vasteels, M. (1968). Verband tussen de karkaskwaliteit en de vleeskwiteit bij varkens. *Landbouwtijdschrift*, 21e jg, nr. 10, 1493-1510.

B.E.V.A. (2001). Documentatie, foto-archief en persoonlijke mededelingen.

Bogaert, R. (1959). Improvement of livestock. *The Macmillan Company* – New York.

Borchers, N., Sanders, K., Reinsch, N., Kalm, E. (2001). Inheritance of the degree of black spotting in Piétrain crosses. *52nd Annual Meeting of E.A.A.P.*, 26-29 augustus 2001 – Budapest, Hongarijë.

Bublot, G. (1957). La production agricole belge – Etude économique séculaire 1846 – 1955. *Institut de Recherches Economiques et Sociales, Louvain*.

Buys, N. (2001). Een concrete voorbeeld van gentechnologie toegepast op een varkensselectiebedrijf. Documentatie symposium “Gentechnologie, ten dienste van de dierlijke voedselproductie ?” georganiseerd door het Ministerie van Middenstand en Landbouw in het kader van Agriflora, Flanders Expo 12.01.2001.

Camerlynck, R., Brankaer, R., (1958). Le Porc Piétrain. *Revue de l’Agriculture*, 11e année, nr. 3 et 4.

Camerlynck, R. (1961). Het Piétrainras in Frankrijk. *De Belgische Veefokkerij*, Nr. 14, p. 5-6.

- Camerlynck, R., Delhaye, L. (1962). Het Piétrainvarken in België en in het buitenland, tien jaar veredelingswerk en waarnemingen. *Landbouwtijdschrift*, 15e jg, nr. 1, 3-34.
- Camerlynck, R. (1962). Het Piétrainvarken in het buitenland. *Landbouwtijdschrift*, 15e jg, nr. 1, 35-75.
- Camerlynck, R. (2001). Persoonlijke mededeling.
- Close, M. (1957). Le Porc de Piétrain, de ses origins à nos jours. *La Défense Agricole Belge*, nr. 625, 626, 627, 628, 629, 630.
- Dehaye, L. (1962). Het Piétrainvarken in België, tien jaar veredelingswerk en waarnemingen, *Landbouwtijdschrift*, 15, p. 35-51.
- Derwa, M. (1950). Staan we op de drempel van een evolutie inzake varkenskweek? *De Belgische Veefokkerij*, nr. 12, 4e jg, p. 7-8.
- De Vuyst, A. (1952). Le Porc de Piétrain dan l'économie porcine belge. *Le Sillon belge*, nr. 520, 524, 527, 532.
- De Vuyst, A., Boddez, G., Imberechts, R. (1954). Les prix du porc – les mouvements sur les marchés belge et étrangers. *Revue de l'Agriculture*, p. 703-721.
- Dubois, L. (1958). Origines, qualities, aptitudes du porc de Piétrain. Dissertation ingénieur *UCL, Institut agronomique*, 108 p.
- Eeckhout, W., Casteels, M., Bekaert, H. (1965). Vergelijkende studie van enkele factoren betreffende de vleeskwiteit van het Piétrain- en het Belgisch Landvarken. *Ministerie van Landbouw, Bestuur voor Landbouwkundig Onderzoek, CLO Gent-RVV Gontrode*.
- Embros, P. (2001). Persoonlijke mededeling.
- Fagot, V., Deschamps, Ch., Ledent (1954). *Agriculture et Elevage*, 375-385.
- FAO (1989). *Animal genetic resources of the USSR*. Rome.
- Fee, R. (2001). French genetics with a flair. *Succesfull Farming*, may-june 2001, p. 36.
- FEZ (1960). La Race Porcine Belge Piétrain. *Colloque sur la race porcine belge Piétrain*. 147 blz..
- Fitzhugh, J. (1961). *Pig Breeding*. *Land Books*.
- Fuji, J. et al. (1991). Identification of a mutation in porcine ryanodine receptor associated with malignant hyperthermia. *Science* 253, 44-8-451.

- Geysen, D., Janssens, S., Vandepitte, W. (1997). Genetische evaluatie van fokvarkens. *Agricontact*, 299, p. 9-11.
- Gobin, A. (1999). Professor J.-Leopold Fratteur, Dr. Veeartsenijkunde – Professor aan de Faculteit der Wetenschappen.
- Hachez, J.-P. (1982). Le porc – amelioration génétique, nouveautés dans le domaine des porcheries. Séminaires de perfectionnement, Zootechnie. *FUSA Gembloux, UCL Louvian-la-Neuve*.
- Hammond, Sir J., Johansson, I., Haring, F. (1961). Handbuch der Tierzuchtung – Rassenkunde. *Verlag Paul Parey, Hamburg und Berlin*.
- Hanset, R. (1962). La génétique des populations d'effectif réduit. Le coefficient de consanguinité. *Annales de Médecine vétérinaire*. P. 285-300.
- Hanset, R. (1973). Consanguinité et parenté chez le porc de Piétrain. *Annales Génétique et Sélection animale*, 5 (2), 177-178.
- Hanset, R., Camerlynck, R. (1974). L'héritabilité du nombre de mamelles chez le Porc de Piétrain et chez le Porc Landrace Belge. *Annales Génétique et Sélection animale*, 6 (1), 91-102.
- Hanset, R., Widar, J. (1975). L'efficacité de la sélection pour le nombre de mamelles chez le porc de Piétrain. *Annales Génétique et Sélection animale*, 7 (1), 91-97.
- Hanset, R. (1983). Génétique et production animale. *RUG-Faculteit van de Diergeneeskunde, Belgische Francqui-leerstoel 1983-1984*.
- Hanset, R., Dasnois, C. (1990). Les croisements chez le porc: la contribution de la race de Piétrain. *Annales de Médecine vétérinaire*, 134, 489-495.
- Hanset, R. (1991). Genetic dissection of quantitative traits: an illustration about the Pietrain pig breed. *Proc. Intern. Congress on Pig Farming Brussels*. Feb 1991, 1.1 – 1.5.
- Hanset, R. et al. (1995a). Génotypes au locus de sensibilité à l'halothane et caractères de croissance et de la carcasse dans une F2 Piétrain x Large White. *Genet Sel Ecol* 27, 63-76.
- Hanset, R. et al. (1995b). Effets de l'introggression dans le génome Piétrain de l'allèle normal au locus de sensibilité à l'halothane. *Genet Sel Evol* 27, 77-78.
- Hanset, R. et al (1995c). Du Piétrain classique au Piétrain résistant à l'halothane ou Piétrain Réhél. *Ann. Méd. Vét.*, 139, 23-35.
- Hanset, R. (2001). Persoonlijke documentatie en mededeling.

Hans, R. Le Porc de Piétrain, race à vocation mondiale. Introduction à l'étude des races d'animaux domestiques. *Office des cours Cureghem*.

Hendriks, N. (1971). Vergelijkende studie van de N-balansen, verteerbaarheid der voederbestanddelen, groei- en karkaseigenschappen bij beren en baren van het Belgisch Landras en het Piétrainras. *Eindwerk KULeuven, Faculteit der Landbouwwetenschappen*.

Jeon, J-T. et al. (1999). A paternally expressed QTL affecting skeletal and cardiac muscle mass in pig maps to the IGF2 locus. *Nature Genetics* 21, 157-15.

Jones, G.F. (1998). Domestication, Common Breeds and their Origin in 'The genetics of the pig'. *Edited bij M.F. Rotschild, Department of Animal Science, Iowa State University, USA and A. Ruvinsky, Department of Animal Science, University of New England, Australia*.

Kijas, J.M.H. et al. (1998). Melanocortin receptor 1 (MC1R) mutations and coat color in pigs *Genetics* 150: 1177-1185.

Knoetzer, E. (1961). Quelques données biométriques sur le porc de Piétrain. *Bulletin Technique d'Information*, nr. 164, p. 977-1010.

Knoetzer, E. (1961). Le croisement porcin Piétrain x Large White. *Bulletin Technique d'Information*, nr. 165, p. 1021-1042.

Kronacher, C. (1921). Allgemeine Tierzucht. Vierte Abteilung: Die Züchtung. *Verlagsbuchhandlung Paul Parey-Berlin*.

Kronacher, C. (1934). Genetik und Tierzüchtung. Handbuch der Vererbungswissenschaft, Band III. *Verlag von Gebrüder Borntraeger, Berlin*.

Laval, G., Iannucelli, N., Legault, C., Milan, D., Foulley, J.-L., Chevalet, C., Ollivier, L. (2000). Diversité génétique observée sur quelques races porcines européennes. *32èmes Journées de la Recherche Porcine en France*, 32, p. 397-402.

Marcq, J., Lahaye, J. (1941). Le Porc, zootechnie spéciale: hygiène – alimentation. *Encyclopédie agronomique et vétérinaire*.

Marcq, J., Hennaux, L., Antoine, A., Loumaye, E. (1951). Etudes zootechnique d'une race porcine. *Bulletin de l'Institut Agronomique et des Stations de Recherches de Gembloux, Institut Agronomique de l'Etat à Gembloux, Tom XIX, nr. 1-2*.

Mariani, P.M. et al. (1996). The extension coat color locus and the loci for blood group O and Tyrosinase Aminotransferase are on pig chromosome 6 *J. Hered*, 87: 272-276.

Marklund, S. et al. (1998). Molecular basis for the dominant white phenotype in the domestic pig. *Genome Research* 8: 826-833.

- Ministerie van Landbouw (1931). *Varkensteelt. Drukkerij de Bièvre, Brasschaat.*
- Ministerie van Landbouw, Dienst Informatie (1960). Voorlichtingsfilm over het Piétrainras “Meer vlees, minder vet, meer profijt”.
- Ministerie van Middenstand en Landbouw, Dienst Ontwikkeling Dierlijke productie (1996). Rendabiliteit van de verschillende zeugen. *Varkensbedrijf*, augustus 1996, 6-7.
- Ministerie van Middenstand en Landbouw, Dienst Fokkerij en Vlees (2001). Mededeling.
- Moureaux, A. (1944). *Traité de porciculture. Editions J. Duculot-Gembloux.*
- Nezer, C. et al. (1999). An imprinted QTL with major effect on muscle mass and fat deposition maps to the IGF2 locus in pigs. *Nature Genetics* 21, 155 – 156.
- Nezer, C. et al. (2001). Results of a whole genome scan targeting QTL for growth and carcass traits in a Piétrain x Large White intercross (aanvaard voor publicatie).
- Ollivier, L. (1968). Etude du déterminisme héréditaire de l’hypertrophie musculaire du porc de Piétrain. *Annales de Zootechnie*, 17 (4), 393-407.
- Pardiaans, A.F. (1987). 75 jaar varkensfokkerij in stamboekverband.
- Pauwels, H. (2001). Evolutie van de indelingsmethoden van varkensskarkassen. *Ministerie van Middenstand en Landbouw – Dienst Ontwikkeling Dierlijke productie*, 84 blz.
- Pauwels, H. (2001). Het nut van kennis van karkasclassificatieresultaten voor de varkenshouder. *Ministerie van Middenstand en Landbouw – Dienst Ontwikkeling Dierlijke productie*, 56 blz.
- Pecquereau, B., Clautriaux, J.J. (1982). De stressgevoeligheid bij twee Belgische varkensrassen: het Piétrain en het Belgisch Landvarken. *Landbouwtijdschrift*, 35e jg, nr. 6, 3117-3125.
- Quittet, E., Zert, P. (1971). Races porcines en France. *Institut technique du Porc-Paris.*
- Reyntens, N. (1951). Onderzoek naar de waarde als vlees- en slagersvarken van het Veredeld Landvarken der provincie Oost-Vlaanderen. *Mededelingen van de Landbouwhogeschool en de Opzoekingsstations van de Staat te Gent*, Deel XVI, nr. 1, 125-152.
- Rondou, W.F. (1902). Voorbereiding der Lessen van Landbouwkunde in de drie graden der lagere school. Handboek der Meesters.
- Sambraus, H.H. (1994). Guide des animaux d’élevage, 250 races en couleurs, Ulmer, Stuttgart, p. 276-297.
- Stas, H. (2001). Persoonlijke mededeling.

Van Colen, P. (1965). Vergelijkende studie van het Belgisch landras en van het Piétrain-ras. *Eindwerk KU Leuven, Landbouwinstituut*.

Vandenbosch, A. (1999). De beer zorgt voor de helft van het slachtvarken. *Landbouw & Techniek*, 14-8-1999, p. 18-23.

Vanderheyde, H. (2001). Persoonlijke mededeling.

Vander Vaeren, J. (1930). Les faits principaux de l'histoire de l'Agriculture Belge durant un siècle 1830-1930. *Librairie Albert Dewit, Bruxelles*.

Vander Vaeren, J. (1954). De bijzonderste mijlpalen in de ontwikkeling van de Belgische landbouw van 1850 tot 1950. *Nationale Commissie voor Verfraaiing van het landelijk leven*.

Van Snick, G., Vergote, W., Lejeune, A. (1963). Vergelijkende studie der fokhoedanigheden van de rassen "Belgisch Landvarken" en "Piétrain". *Landbouwtijdschrift*, 16e jg, nr. 12, 1 – 54.

Van Snick, G., Camerlynck, R. (1966). Le porc Piétrain. *World Review of Animal Production*.

Van Snick, G., Vergote, W. (1965). Uitslagen van het controlewerk op de vetmesting van varkens in de selectiemesterijen in de jaren 1963 en 1964. *Landbouwtijdschrift*, 18e jg, nr. 3, 305-327.

Varkens KI West-Vlaanderen (2001). Foto-archief.

Veeteeltconsulenten (1937). Varkensteelt. *Ministerie van Landbouw*, derde verbeterde en vermeerderde druk, 180 blz.

Vergote, W., Lejeune, A. (1965). Resultaten van het veredelingswerk op de Belgische varkensrassen. *Ministerie van Landbouw, Dienst Informatie*, 15 blz..

Vergote, W., Van Snick, G. (1966) Overzicht van enkele wedstrijden voor varkensskarkassen. *Landbouwtijdschrift*, 19e jg, nr. 2, 1-20.

Vergote, W., Lejeune, A., Van Snick, G. (1974). Varkensfokkerij in België: verbetering en verdeling. *Landbouwtijdschrift*, 27e jg, nr. 5, 979-1008.

Verpoorten, G. (1935). *Le Porc – Encyclopédie Agricole Belge – Tome II*.

Vets, H. (2001). Zeugenmanagement: aankoop of eigen opfok? *Documentatie studiedagen "Efficiënt zeugenmanagement" georganiseerd door het Ministerie van Middenstand en Landbouw – Dienst Ontwikkeling Dierlijke productie*.

Vettenburg, N. (1999). Handleiding informaticaprogramma rendabiliteitsberekening varkenshouderijen. *Ministerie van Middenstand en Landbouw – Dienst Ontwikkeling Dierlijke productie*.

Wandhof, H.-E. (1979). Festschrift 50 Jahre. VAS. *Verband der Züchter des Piétrainschweines und des Angler Sattelschweines e.V.-Neumunster*.

Warnants, N., Eeckhout, W., Boucqué, Ch. V. (1992). Het “porcine stress syndrome”: detectie en repercussies. Een literatuuroverzicht. *Landbouwtijdschrift*, 45, nr. 6, 1129-1175.

Zwaenepoel, H. (1920). Précis du cours d'éthnographie des animaux domestiques – lev ovins, les caprins et les suidés. *Imprimerie Bothy – Bruxelles*.

De Belgische Veefokkerij (1947 – 19670).

Geraadpleegde web-sites

<http://www.ulg.ac.be/fmv/rehal/pietrain.htm>

<http://www.inapg.inra.fr/dsa/especes/porcins/pietrain.htm>

<http://www.inapg.inra.fr/dsa/especes/porcins/bayeux.htm>

http://lonewillow.com/lonewillow/german_pietrain_info.htm

<http://www.pic.com/germany/produkte/1408.html>

<http://www.sfh-lassen.de>

Jaarverslagen en pig-books van de Landsbond van de Belgische varkensstamboeken (B.E.V.A), van de provinciale en interprovinciale varkensstamboeken en van de selectiemesterijen (1950-2000).

11 Contactpersonen van de Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling die betrokken zijn bij voorlichtingsactiviteiten

(situatie op : 5 september 2008)

VLAAMSE OVERHEID

Departement Landbouw en Visserij

Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling

Ellipsgebouw – 6de verdieping – Koning Albert II-laan 35, bus 40 – 1030 BRUSSEL

	<u>E-mail</u>	<u>TELEFOON</u>	<u>FAX</u>
Jules VAN LIEFFERINGE Secretaris-generaal	jules.vanliefferinge@lv.vlaanderen.be	(02)552 77 03	(02)552 77 01

HOOFDBESTUUR

ALGEMENE LEIDING

ir. Johan VERSTRYNGE Afdelingshoofd	johan.verstryngge@lv.vlaanderen.be	(02)552 78 73	(02)552 78 71
--	--	---------------	---------------

ir. Herman VAN DER ELST Ingenieur-directeur	herman.vanderelst@lv.vlaanderen.be	(02)552 79 04	(02)552 78 71
--	--	---------------	---------------

DIERLIJKE SECTOR

ir. Stijn WINDEY	stijn.windev@lv.vlaanderen.be	(02)552 79 16	(02)552 78 71
------------------	--	---------------	---------------

PLANTAARDIGE SECTOR EN GMO

ir. Els LAPAGE	els.lapage@lv.vlaanderen.be	(02)552 79 07	(02)552 78 71
----------------	--	---------------	---------------

BUITENDIENSTEN

VLEESVEE

ir. Laurence HUBRECHT Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE	laurence.hubrecht@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 08	(09)272 23 01
--	--	---------------	---------------

Walter WILLEMS VAC – Anna Bijns gebouw, 3 ^e verdieping – Lange Kievitstraat 111-113, bus 71 - 2018 ANTWERPEN	walter.willems@lv.vlaanderen.be	(03)224 92 76	(03)224 92 51
--	--	---------------	---------------

MELKVEE

ir. Ivan RYCKAERT Baron Ruzettelaan 1 - 8310 BRUGGE (ASSEBROEK)	ivan.ryckaert@lv.vlaanderen.be	(050)20 76 90	(050)20 76 59
--	--	---------------	---------------

Alfons ANTHONISSEN VAC – Anna Bijns gebouw, 3 ^e verdieping – Lange Kievitstraat 111-113, bus 71 - 2018 ANTWERPEN	alfons.anthonissen@lv.vlaanderen.be	(03)224 92 75	(03)224 92 51
--	--	---------------	---------------

Jan WINTERS VAC - Koningin Astridlaan 50, bus 6, 2 ^e verdieping – 3500 HASSELT	jan.winters@lv.vlaanderen.be	(011)74 26 85	(011)74 26 99
--	--	---------------	---------------

VARKENS - KLEINVEE - PAARDEN

ir. Norbert VETTENBURG Ellipsgebouw – Toren B – Gelijkvloers – Koning Albert II-laan 35, bus 42 – 1030 BRUSSEL	norbert.vettenburg@lv.vlaanderen.be	(02)552 73 74	(02)552 73 51
---	--	---------------	---------------

Achiel TYLLEMAN Baron Ruzettelaan 1 - 8310 BRUGGE (ASSEBROEK)	achiel.tylleman@lv.vlaanderen.be	(050)20 76 91	(050)20 76 59
--	--	---------------	---------------

STALLENBOUW EN DIERENWELZIJN

ir. Suzy VAN GANSBEKE Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE	suzy.vangansbeke@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 07	(09)272 23 01
--	--	---------------	---------------

Tom VAN DEN BOGAERT Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE	tom.vandenbogaert@lv.vlaanderen.be	(09)272 22 84	(09)272 23 01
--	--	---------------	---------------

		<u>TELEFOON</u>	<u>FAX</u>
VOEDERGEWASSEN			
ir. Dirk COOMANS	dirk.coomans@lv.vlaanderen.be	(02)552 73 73	(02)552 73 51
Ellipsgebouw – Toren B – Gelijkvloers – Koning Albert II-laan 35, bus 42 – 1030 BRUSSEL			
Geert ROMBOUTS	geert.rombouts@lv.vlaanderen.be	(03)224 92 74	(03)224 92 51
VAC – Anna Bijns gebouw, 3 ^e verdieping – Lange Kievitstraat 111-113, bus 71 - 2018 ANTWERPEN			
FRUIT			
ir. Koen JESPERS	koen.jespers@lv.vlaanderen.be	(011)74 26 81	(011)74 26 99
VAC - Koningin Astridlaan 50, bus 6, 2 ^e verdieping – 3500 HASSELT			
Francis FLUSU	francis.flusu@lv.vlaanderen.be	(011)74 26 92	(011)74 26 99
VAC - Koningin Astridlaan 50, bus 6, 2 ^e verdieping – 3500 HASSELT			
Kim STEVENS	kim.stevens@lv.vlaanderen.be	(011)74 26 90	(011)74 26 99
VAC - Koningin Astridlaan 50, bus 6, 2 ^e verdieping – 3500 HASSELT			
INDUSTRIËLE GEWASSEN			
ir. Annie DEMEYERE	annie.demeyere@lv.vlaanderen.be	(02)552 73 75	(02)552 73 51
Ellipsgebouw – Toren B – Gelijkvloers – Koning Albert II-laan 35, bus 42 – 1030 BRUSSEL			
Eugeen HOFMANS	eugeen.hofmans@lv.vlaanderen.be	(02)552 73 78	(02)552 73 51
Ellipsgebouw – Toren B – Gelijkvloers – Koning Albert II-laan 35, bus 42 – 1030 BRUSSEL			
INDUSTRIËLE GEWASSEN + AARDBEIEN			
François MEURRENS	frans.meurrens@lv.vlaanderen.be	(02)552 73 77	(02)552 73 51
Ellipsgebouw – Toren B – Gelijkvloers – Koning Albert II-laan 35, bus 42 – 1030 BRUSSEL			
BOOMKWEKERIJ + GEWASBESCHERMING SIERTEELT			
ir. Frans GOOSSENS	frans.goossens@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 15	(09)272 23 01
Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE			
Yvan CNUUDE	yvan.cnudde@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 16	(09)272 23 01
Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE			
GRANEN, EIWIT EN OLIEHOUDENDE GEWASSEN + BIOLOGISCHE LANDBOUW			
ir. Jean-Luc LAMONT	jean-luc.lamont@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 03	(09)272 23 01
Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE			
Yvan LAMBRECHTS	yvan.lambrechts@lv.vlaanderen.be	(011)74 26 91	(011)74 26 99
VAC - Koningin Astridlaan 50, bus 6, 2 ^e verdieping – 3500 HASSELT			
SIERTEELT			
ir. Adrien SAVERWYNS	adrien.saverwyns@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 09	(09)272 23 01
Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE			
Marieke CEYSSENS	marieke.ceyssens@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 04	(09)272 23 01
Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE			
GROENTEN IN OPEN LUCHT VOOR VERS GEBRUIK, WITLOOF EN CHAMPIGNONS			
ir. Marleen MERTENS	marleen.mertens@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 02	(09)272 23 01
Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE			
GROENTEN IN OPEN LUCHT VOOR VERWERKING			
ir. Bart DEBUSSCHE	bart.debussche@lv.vlaanderen.be	(050)20 76 67	(050)20 76 59
Baron Ruzettelaan 1 – 8310 BRUGGE (ASSEBROEK)			
GROENTEN ONDER GLAS			
ir. Marleen MERTENS	marleen.mertens@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 02	(09)272 23 01
Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE			
Henkie RASSCHAERT	henkie.rasschaert@lv.vlaanderen.be	(09)272 23 06	(09)272 23 01
Burg. Van Gansberghelaan 115 A – 9820 MERELBEKE			

